

Kriviansky VI. ročník č. 1/2025 Občasník

EDITORIÁL

Milí Kriviančania, jesenné obdobie nás pozýva k stíšaniu, k spomienkam i k vďačnosti. V čase Dušičiek si pripomíname tých, ktorí tu boli pred nami, a zároveň sa tešíme z pestrého života našej obce, ktorý pulzuje v každej oblasti – od vzdelávania, kultúry, športu, až po osobné príbehy našich obyvateľov.

Osme číslo *Krivianskeho občasníka* je jediné, ktoré vychádza tento rok, no jeho obsah je mimoriadne bohatý. Hneď na

úvod vás osloví **slovo starostu**, ktoré pri naša pohľad na uplynulé mesiace i víziu do budúcnosti. S hrdosťou vám predstavujeme **krst unikátnej monografie o Krivanoch**, ktorá zachytáva históriu, tradície a dušu našej obce – je to dielo, ktoré si zasluží osobitnú pozornosť.

Nechýbajú **aktivity ZRPŠ o.z.**, ktoré neúnavne podporujú školu, komunitu a spoločné podujatia. V článku *Zo života školy* sa dozviete o každodenných radoostiach, úspechoch i výzvach, ktoré naši žiaci a učitelia zažívajú.

» pokračovanie na s. 2

Obsah

Príhovor starostu obce Krivany	3
Mame knižku o histórii dzedzini	5
ZRPŠ Krivany, o.z. – spolu dokážeme veľa	8
Zo života našej školy	11
Čo je nové v Komunitnom centre?	13
Rozhovor s najstaršou obyvatelkou Krivian	15
Spomienky, ktoré voňajú po domácom chlebe	19
Laudácia Irenke Gernátovej	22
Cesta za úspechmi na tanečnom parkete	24
Krivianske okamihy zachytené objektívom	26
Rubrika Jána Lazoríka	28
James Bednar, námorník 1. stupňa	31
Výhľadové body Levočských vrchov	34
Dedinská folklórna skupina Jána Lazoríka	36
Futbal v Krivanoch	37
Holubári bilancujú	38
Recepty na mačanku	40
Pripovitka	41
Detská rubrika	42
Inzercia	43
Ďakujeme za 2 %	44

» pokračovanie z prvej strany

S úctou a obdivom vám prinášame **rozhovory so vzácnymi ženami** – deväťdesiatničkami, ktoré sú živým svedectvom minulosti, múdrosti a lásky k rodnej obci. Osobitné miesto patrí **laudatii jubilantke Irenke Gernátovej**, ktorej život je inšpiráciou pre mnohých.

Pútavý je tiež článok pani **Evky Sabolíkovej**, ktorá opisuje **cestu za úspechom svojho syna** – talentovaného tanečníka. Jeho tvrdá práca, odhodlanie a vašeň pre tanec sú dôkazom toho, že sny sa dajú naplniť, ak im venujeme srdce.

Časopis mapuje aj **činnosť voľnočasových skupín** – folkloristov, turistov, futbalistov, chovateľov holubov, a ďalších, ktorí svojou energiou a nadšením obohacujú komunitný život. Nechýbajú ani recepty, pripovitka, detská rubrika či obrázky z Krivian, ktoré zachytávajú krásu našej obce.

Veríme, že vás toto číslo poteší, inšpiruje a prinesie pocit spolupatričnosti. Ďakujeme všetkým, ktorí sa podieľali na jeho tvorbe, a vám, milí čitatelia, za vašu priazeň.

S úctou a vďakou,

Mgr. Jana Kožárová, PhD., univer. docent
(v mene redakčnej rady
Krivianskeho občasníka)

Kriviansky občasník
vychádza pod
hlavičkou ZRPŠ
Krivany, o.z.
s finančnou
podporou obce
Krivany

PRÍHOVOR STAROSTU

Slovo od starostu
obce Krivany,
MILANA TIMKA

Vážení spoluobčania,

s radosťou sa vám prihovám v našom občasníku, aby som vás informoval o dôležitých projektoch a zmenách, ktoré sa v našej obci momentálne dejú. Za posledné obdobie sme toho spoločne stihli naozaj veľa a je dôležité, aby ste vedeli, akým smerom sa uberáme.

Úspešne sa nám darí realizovať výstavbu **12 bytových jednotiek**, ktoré sú financované zo Štátneho fondu rozvoja bývania (ŠFRB). Tieto byty čoskoro poskytnú moderné a kvalitné bývanie pre dvanásť rodín, čo prispieva k rozvoju našej obce. Kolaudácia bytov je naplánovaná na mesiac marec 2026.

Zaroveň by som rád upozornil aj na úspešnú **rekonštrukciu komunikácie** medzi bytmi nižšieho štandardu, ktorá bola financovaná z dotácie Úradu splnomocnenca vlády pre rómske komunity. Táto úprava výrazne zlepšuje prístup a životné podmienky našich občanov v tejto lokalite.

Najvýznamnejším produktom, ktorý práve prebieha, je rozsiahla **rekonštrukcia nášho historického kaštiela a priláhlého parku**. Tieto práce sú realizované v rámci projektu Ľudia a hrady – krok k sociálnej ekonomike. S radosťou môžem potvrdiť, že práce napredujú podľa plánu. Vďaka tomuto projektu sme vytvorili 13 nových pracovných miest, z ktorých 11 obsadili

naši spoluobčania z rómskej komunity. Verím, že táto obnova nielen zachová naše kultúrne dedičstvo, ale prinesie aj nové príležitosti pre všetkých.

S cieľom pokračovať v obnove kaštiela sme sa zapojili do ďalšej **výzvy z Environmentálneho fondu**.

S napätím čakáme na jej vyhodnotenie, ktoré by nám mohlo pomôcť dokončiť celý projekt v plnom rozsahu.

V parku pri kaštieli sa nám podarilo nainštalovať **osvetlenie** s finančnou podporou Výzvy poslancov Prešovského samosprávneho kraja.

S cieľom skrášliť a vybaviť náš obnovený park pre všetkých obyvateľov, podali sme aj **žiadosť o dotáciu na inventár** (lavičky, odpadkové koše, atď.) na Ministerstvo financií, kde sme boli úspešní. Sme presvedčení, že tieto úpravy ešte viac spríjemnia čas strávený v parku pre rodiny s deťmi, seniorov, aj pre všetkých, ktorí si chcú oddýchnuť v prírode.

V tomto roku sme podali **žiadosť o dotáciu na komunitnú obnovu bývania v bytoch nižšieho štandardu MRK** cez Úrad splnomocnenca vlády pre rómske komunity, kde sme boli úspešní.

Dalšia žiadosť o dotáciu je na Ministerstve cestovného ruchu a športu a je zameraná na rekonštrukciu areálu amfiteátra a centra ľudovej kultúry. Momentálne čakáme na jej vyhodnotenie.

V projekte Intenzifikácie zberného dvora momentálne prebiehajú procesy verejného obstarávania na dodávateľov techniky a vybavenia.

32. ročník Hornotoryského folklórneho festivalu Jána Lazoríka bol veľmi vyda-

ný aj vďaka dotácii z Fondu na podporu umenia. Veľké poďakovanie patrí všetkým, ktorí sa podieľali na zdarnom priebehu tohto podujatia.

V obci máme zriadenú terénnu sociálnu prácu, komunitné centrum a miestne občianske a poriadkové služby. Všetkým zamestnancom chcem vyjadriť veľké uznanie a poďakovanie za ich doterajšiu prácu v prospech spokojnosti celej našej komunity. Samozrejme, nezabúdam ani na správcu obecného majetku a všetky pracovníčky za ich poctivú a vo veľa prípadoch mravenčiu prácu na chode obecného úradu. Ďakujem všetkým poslancom Obecného zastupiteľstva za ich obetavosť a prácu v prospech občanov. Veľmi si to vážim!!!

Veľké ďakujem chcem vysloviť za prácu v prospech občanov všetkým záujmovým kultúrnym, športovým a spoločenským organizáciám v našej obci. Aj napriek zložitým podmienkam a ťažkej situácii som veľmi rád, že pokračujú v činnosti a spríjemňujú život občanom. Aktivita ako uvedenie knihy Krivany do života, ktoré zorganizovalo ZRPŠ Krivany, o.z. je toho dôkazom. Cení si prácu a zánietenie folkloristov, futbalistov, hasičov, miestnej únie žien, volejbalového združenia, farského spoločenstva, miestnej základnej školy s materskou školou a ostatných občanov, ktorí majú veľký podiel na dianí v našej komunite. Pevne verím, že na týchto základoch vieme posilňovať kvalitu života v našej obci.

Denný stacionár v obci funguje už dlhodobo pre našich seniorov. Touto cestou sa chcem poďakovať spoločnosti INTERSEN, n.o. za doterajšie poskytovanie tejto služby. Táto spoločnosť končí prevádzku k 31.12.2025. Milí seniori, prihováram sa k vám a chcem vás poprosiť o akceptovanie a využívanie tejto služby. Nie je

na škodu zájsť do spoločnosti, trochu sa porozprávať a prísť na iné myšlienky. Od 1.1.2026 prechádza Denný stacionár pod patronát obce. Pevne verím, že sa nám podarí nadviazať na predchádzajúcu činnosť a oslovíť viacerých seniorov k pravidelnému tráveniu voľného času v priestoroch stacionára.

V oblasti odpadového hospodárstva sa situácia vyvíja nepredvídateľne, a preto som rád, že sa nám darí uspokojovať potreby občanov mimo iného aj distribúciou žltých zberných nádob do domácností. Touto cestou chcem vyzvať všetkých k zodpovednému nakladaniu s odpadmi.

Čo dodať na záver?

Prosím, snažme sa byť ľudskí, láskaví a zhovievaví v každej situácii. Nachádzajme k sebe cestu milým slovom a láskavým pohľadom. Zahodme závisť, nenávisť a ohováranie. Nech v našej komunite prekvitá pracovitosť a odhodlanie pomáhať jeden druhému. Začnime sami od seba.

Prajem všetkým hlavne pevné zdravie a veľa dobrých ľudí vôkol seba.

S úctou a veľkou vďakou

Milan Timko

VEĽKE ŠVETO pre Krivjani – máme KNIŠKU o histórii dzedzini

Ing. Ľudmila Karabašová, PhD.

Deň D – **11. máj 2025** – bol pre knihu KRIVANY predovšetkým slávnostný. Od požehnanja knihy počas svätej omše na amfiteátri, cez slávnostný obed pre autorov, sponzorov, kňazov a iných dôležitých hostí v kultúrnom dome, spestrený dokonalým koncertom v kostole sv. Štefana Prvomučníka a odhalením dreveného fotorámu v centre obce, až po finálne uvedenie knihy do života na amfiteátri, bolo „vo vzduchu cítiť“ slávnostnú nedeľu.

Roky poctivej práce členov občianskeho združenia ZRPŠ Krivany, **historika JUDr. Mgr. Jozefa Kušníra** a **grafika Mgr. Róberta Vica** priniesli svoje ovocie – **voňavú, krásnu a obsahovo pútavú knihu.**

Podme však od začiatku, do covidového obdobia – jar 2020 – kedy vznikla myšlienka zostaviť knihu o histórii našej

dediny. V prvom čísle novovytvoreného periodika Kriviansky občasník sme obyvateľov obce vyzvali k vyhľadaniu historicky významných fotografií v ich rodinných albumoch. Snahu získať cenné snímky posunuli v roku 2021 tri dámy – Mgr. Katarína Sčisláková, Mgr. Mária Horváthová a Ing. Ľudmila Karabašová, PhD. – do omnoho efektívnejšej roviny, a to založením verejnej skupiny **Obrázky z Krivian** na sociálnej sieti Facebook, ktorá má v súčasnosti vyše 800 členov. Aj vďaka tomu sme zabezpečili hodnotný grafický materiál pre monografiu.

Inšpiráciu pre tvorbu textového obsahu knihy KRIVANY boli aj knihy okolitých obcí Nižný Slavkov, Krásna Lúka, Plaveč, Rožkovany a Šarišské Dravce. Rok 2022 bol pre monografiu zásadný, pretože sme získali to najdôležitejšie – skúseného historika **JUDr. Mgr. Jozefa Kušníra**. Vďaka nemu nás v roku 2023 privítal v Bardejove riaditeľ Šarišského múzea, a pripravené vzácné predmety viažuce sa k histórii Krivian fotografoval bývalý pán starosta Ján Šejrman. Začiatkom roka 2024 sme zorganizovali dôležité osobné stretnutie historika s kolektívom autorov, ktorí si zaslúžia veľké uznanie, pretože tematické kapitoly dejín obce po roku 1989 spracovali bez nároku na odmenu. Krásne fotografie katastrálneho územia Krivian vyhotovil dronom Patrik Štofanič, ako aj Mgr. Róbert Vico, ktorý knihu graficky unikátne spracoval. Zelenú však naša kniha dostala až po úžasne pozitívnej reakcii sponzorov, ktorých bolo napokon 35, a finančne prispeli nielen na tlač 1400 ks výtlačkov, ale aj na realizáciu slávnostného dňa D.

A dočkali sme sa! Svieža májová nedeľa, 11. mája 2025, začala slávnostnou svätou omšou na amfiteátri. Bohoslužbu

celebroval ThDr. Ján Košiar (člen správnej rady Nadácie prof. Milana Ďuricu) z Bratislavy, ktorému asistoval náš duchovný otec Mgr. František Kačo, ako aj náš rodák Mgr. Pavol Pribula s kázňou venovanou knihe KRIVANY, ktorá bola počas svätej omše požehnaná všetkými kňazmi, vrátane doc. ThDr. Petra Sedláka, PhD. Slávnostnú svätú omšu sprevádzal krásnou hudbou a spevom niekdajší kostolný zbor pod vedením kantora Martina Bodnára a Mgr. Patrície Bujňákovéj.

Významní hostia, ktorí prijali pozvanie na slávnostný obed, sa po skončení bohoslužby odobrali z amfiteátra do kultúrneho domu. Ich prítomnosť v Krivanych zachytila fotografia, na ktorej je tak historik s darovanou tortou od pani Anny Kancírovej, ako aj grafik našej knihy, poslanec PSK Ing. Marek Hrabčák, PhD., starosta obce Milan Timko, ako aj kolektív autorov, sponzori knihy, kňazi, a ďalší vzácní hostia, ktorí nezištne pomohli pri zostavení monografie. Na výsledok našej práce sme si pripili šampanským, a oslávili ho výdatným obedom a chutnou tortou s obľátkou v podobe našej knihy. Krivany dostali v tento významný deň ešte jeden dar. Postarali sa oň sestry Júlia a Sylvia Urdové vďaka finančnej podpore z Fondu na podporu umenia. Nadpozemsky

Koncert súboru AD FONTES. Zľava: Júlia Urdová (spev, viola), Sylvia Urdová (spev, umelecké vedenie), Eva Šušková (mezzosoprán), Tomáš Šelc (basbarytón), Ján Prievozník (violone).

krásny koncert gregoriánskeho chorálu a stredovekej polyfónie s názvom PORTA CAELI (prekl. „brána nebies“ – nápis nad vstupom do nášho kostola) v podaní súboru AD FONTES sa uskutočnil v priestoroch kostola sv. Štefana Prvomučeníka v Krivanych. Srdečne ďakujeme! Aby bol 11. máj dňom pamätným, po koncerte bol cestou z kostola odhalený drevený fotorám v centre obce, ktorý vyrobil stolár Ľubomír Kravec a laserom vygravíroval Martin Hriňák. Ako prví sa v ňom odfotili hlavní tvorcovia knihy, čím sme sa chceli historikovi a grafikovi symbolicky poďakovať za ich úžasnú prácu. Cieľom tejto iniciatívy ZRPŠ Krivany, o.z. realizovanej s finanč-

nou podporou obce Krivany je zachytiť na súčasnej fotografii tradičnú architektúru našej dediny, o ktorej prezentáciu sa najviac zaslúžil Ján Lazorík. Práve jeho pamiatke venoval historik knihu o dejinách našej obce.

Bývalý kriviansky starosta Ján Šejirman s vnučkou Zojkou pri odhalení fotorámu.

Finále slávnostného dňa v areáli amfiteátra otvorila Krivianska folklórna skupina úvodnou piesňou „F tich našich Krivjanoch“. Príhovory predsedníčky občianskeho združenia ZRPŠ Krivany ako vydavateľa knihy, starostu obce Krivany, historika a grafika boli prepletené tradičnou hudbou, spevom a tancom v podaní Folklórnej skupiny Jána Lazoríka, záujmového útvaru ZŠ s MŠ Krivany s názvom Čerkutka, a folklórnej skupiny Kriviančik. Svojou prítomnosťou na javisku náramne potešila publikum najstaršia obyvateľka Krivian, 93-ročná Janka Valušová, ktorá

spamäti recitovala báseň o rodnej dedine Milana Rastislava Štefánika, ktorú sa učila ešte počas štúdia na základnej škole v Krivanoch. Program spestrilo aj niekoľko autorov kapitol o dejinách obce po roku 1989. Vystúpili dámy Cecília Felberová s prejavom o jej významnom bratovi prof. Dr. Milanovi Stanislavovi Ďuricovi, SDB (autorom kapitoly je brat Ján Ďurica), ako aj prof. JUDr. Gabriela Dobrovičová, CSc. s dojemným prejavom o vzťahu k rodnej obci Krivany. Nasledovali prejavy Ing. Jozefa Kovaľa o jeho významnom otcovi Jozefovi Kovaľovi (autorom kapitoly je nebohý brat doc. RNDr. Ladislav Kovaľ, CSc.), kňaza Mgr. Pavla Pribulu o jeho spomienkach na rodnú obec Krivany, a tiež bývalého starostu Jána Šejirmanu ako spoluautora kapitoly Samospráva obce Krivany po roku 1989 a mapy Chotárne názvy Krivian. Pred blížiacim sa zlatým klincom programu potešili publikum ešte dvaja vzácní páni – pplk. v. v. Ing. Koloman Bornemisza, ktorý vskutku veľmi pútavo a distingvovane hovoril o rode Bornemiszcov, ako aj recenzent knihy Mgr. Blahoslav Lazorík, ktorý vo svojom srdečnom a kvetnatom prejave poskytol kvantum zaujímavých zážitkov svojho otca Jána Lazoríka, pričom neopomenul významné osobnosti obce – profesora Ďuricu, učiteľa Kovaľa a rečníka s fenome-

nálnou pamäťou Jurka Dobroviča. Záverom podujatia vystúpili na pódium okrem predsedníčky združenia aj historik, grafik, recenzent knihy a pán Bornemisza, aby v spoločnosti muzikantov, ktorí zahrali slávnostný tuš, uviedli do života knihu KRIVANY posypaním lupienkami čerstvých krivianskych kvetov. Slávnostný deň bol ukončený autogramiádou, počas ktorej hlavný autor ochotne podpísal knihy aj s venovaním všetkým záujemcom na pódium krivianskeho amfiteátra.

Spomienky na tento významný deň v podobe fotografií a videozáznamu nájdete na web stránke obce Krivany www.obec-krivany.sk pod záložkami **Obec/Galérie/Fotogaléria/Rok 2025/Požehnanie a uvedenie knihy KRIVANY do života**. Každá domácnosť v Krivanoch má možnosť vyzdvihnúť si jeden výtlačok knihy od obce Krivany zdarma, príp. aj ďalšie výtlačky v hodnote 20 €, a to v Komunitnom centre v budove obecného úradu. Viac informácií o možnosti distribúcie knihy nájdete v plagáte v závere tohto čísla občasníka.

ZRPŠ Krivany, o.z. – spolu dokážeme veľa

Ing. Ludmila Karabašová, PhD.

Do roka od vydania siedmeho čísla občasníka, v novembri 2024, radi opäť informujeme o dianí v našej komunite z pohľadu občianskeho združenia ZRPŠ Krivany. Spolu skutočne dokážeme veľké veci – monografia o histórii obce Krivany, ktorej je venovaný samostatný článok, je krásnym príkladom. Nie však jediným – osadili sme drevený fotorám v centre obce, zorganizovali sme ďalšie skvelé cyklopodujatie pre deti, ocenili sme sna-

Príhovory zástupcov spoluautorov (zlava) Cecílie Felberovej a Ing. Jozefa Kovaľa a spoluautorov knihy prof. JUDr. Gabriely Dobrovičovej, CSc., Mgr. Pavla Pribulu a Jána Šejirmana na amfiteátri v Krivanoch.

Avšak, márna by bola všetka snaha, ak by práca na knihe nebola požehnaná. A práve preto vďaka Bohu a všetkým, ktorí sa akokoľvek pričínili o zostavenie, požehnanie a uvedenie monografie do života. Čo môže byť pre vydavateľa knihy vzácnejšie ako dočkať sa tej najväčšej pocty – vďaky a uznania od ľudí, pre ktorých bola napísaná. Od lokálpatriotov, ktorí majú v úcte dejiny Krivian.

Bolo nám ctou!

živých deviatokov, zrealizovali sme tretí ročník denného tábora a pustili sme sa aj do bezplatnej výmeny šatstva.

S finančnou podporou obce Krivany, schválenou ešte v roku 2022, sa nám podarilo vyrobiť a osadiť **drevený fotorám** v centre obce, ktorý zachytáva našu unikátnu ľudovú architektúru. Stolárske umenie

Ľubomíra Kravca, laserové gravírovanie Martina Hriňáka a pevné ukotvenie kovo-vej konštrukcie zamestnancami obecného úradu vzdáva úctu neúnavnej práci zosnu-
lého Jána Lazoríka, ktorý svoj život veno-
val zachovaniu dedičstva našich predkov. Fotorám bol slávnostne odhalený 11. mája 2025 a bol symbolickým darčekom pre tvorcov knihy KRIVANY – historika JUDr. Mgr. Jozefa Kušníra a grafika Mgr. Róberta Vica, ktorí sa v ňom odfotili ako prví.

Radosť z pohybu posadila aj tento rok na sedadlá bi-
cyklov približne dve stovky cyklistov, a to vďaka spolu-
práci s občianskym združením BIKE KLUB BREZOVICA a samosprávami obcí Lipany, Krivany, Torysa, Šarišské Dravce, Brezovica a Brezovička. Druhý ročník cyklopodujatia **BI-GIGLUJE CALA DOLINA** sa uskutočnil v ne-

delu 8. júna 2025 na trase Krivany – Torysa – Brezovica – Brezovička – Torysa. Jedineč-
ný zážitok s bicyklovania po hlavnej ceste v sprievode hasičských vozidiel a sanitky opätovne zdôraznil potrebu výstavby cyk-
lochodníka EuroVelo 11. Stavba je v kom-
petencii Prešovského samosprávneho kraja a zaručí bezpečnosť cyklistov ako aj plynulosť cestnej premávky. Zážitkovú
nedelú však po príchode do cieľa v centre obce Torysa napokon prekazil silný dážď,

a tak si deti neužili skvelé atrakcie. Veríme, že v roku 2026 sa podujatie spoluorganizá-
torom pre radosť cyklistov vydarí – tento-
krát s cieľovou zastávkou v Krivanoch.

Zrejme si to krivianske deti ani neuve-
domujú, ako dobrovoľnícky pomáhajú. Rozhodli sme sa preto v závere školské-
ho roka oceniť ďakovným listom angažovanosť troch deviatakov – Kristínky Kravcovej, Jožka Karabaša a Marianky Berdisovej. Top dobrovoľníčku, Kristínku Kravcovú, sme ocenili na-
vyššie poukazom na chutné jedlo v Ikigai Streetfood v Lipanoch. Možno práve toto skromné ocenenie namo-
tivuje k nezištnej pomoci druhým aj mladších žiakov našej školy.

Záujem zo strany rodičov inicioval v poradí tretí ročník **denného tábora pre deti** počas letných prázdnin. Od 7. – 11. júla 2025 zabezpečili program pre 23 detí noví animátori – Mgr. Kamil Šejirman, Magdalénka Ščisláková a René Kandráč. Vďaka priestorom v areáli ZŠ s MŠ Krivany si deti zahrali aj volejbal, či tenis na multifunkčnom ihrisku, absolvovali deň v Aquaparku Lipany, a tiež cyklistiku v intraviláne našej dediny. O vynikajúcu a zdravú stravu sa opäť postaral personál školskej jedálne základnej školy. I keď tento ročník sprevádzalo prevažne upr-

šané a chladnejšie počasie, piatkovú rozlúčku s táborom si užili tak deti ako aj ich rodičia, a za slniečka si zahrli zmiešaný futbalový zápas spojený s penaltami. Víťazmi boli všetci a deti si odniesli na pamiatku zarámované fotografie. V závere, pani riaditeľka Mgr. Mária Kromková informovala o dotáciách pre športové pohybové tábory v pôsobnosti ministerstva cestovného ruchu a športu, preto bude pre rodičov cenovo výhodnejšie, aby tábory v budúcnosti organizovala škola.

PEŇEŽI VAM NETREBA! Takto sme nazvali nultý ročník ekologickej a ekonomickej výmeny oblečenia organizovanej 27. augusta 2025 v priestoroch základnej školy. Myšlienku k nám z Bratislavy priniesla Ing. Monika Briešková podľa vzoru tzv. Rodinnej zóny bez peňazí. Potešila nás účasť mnohých záujemcov z Krivian, Lipian, Torysy, Brezovice, Šarišských Draviec a Polomy, ktorí dali oblečeniu druhú šancu. Poďakovanie patrí aj šikovným členom nášho občianskeho združenia za prehľadne usporiadané šatstvo a spoločnosti ODEVA, spol. s r. o. Lipany za požičanie praktických štendrov a ramienok. Potrebné oblečenie si vybrali aj pracovníčky komunitného centra pre svojich klientov z rómskej komunity a zvyšné šatstvo vyviezli zamestnanci obecného úradu na zberný dvor. Povzbudzujúce reakcie ako „držíme vám palce“ a otázky „kedy to zopakujete?“ nás motivujú zorganizovať výmenu oblečenia aj v budúcnosti.

Pokiaľ ide o hopodárenie združenia, finančné prostriedky sme získali prevažne z darov a príspevkov, z vlastných aktivít, ale aj z dotácie z rozpočtu obce Krivany a z darovaných 2% z dane z príjmu.

Tieto príjmy sme použili na financovanie rôznych aktivít združenia. Najvyššie výdavky predstavovala prevádzková réžia, a to financovanie denného tábora a dary, ktorými sme prispeli farnosti na opravu fary, združeniu eRko na dopravu detí v rámci farského tábora, obci Krivany na odmeny pre deti počas volejbalového turnaja, a najmä škole a rodičom na vystúpenie divadla Gašparko, na pomôcky pre budúcich prvákov a občerstvenie počas zápisu, na sukničky pre vystúpenie detí našej materskej školy, ako aj na knihy a rozlúčkové torty odovzdané žiakom na konci školského roka. Dotáciu z rozpočtu obce vo výške 2 000 € sme použili na odmenu pre autora monografie o histórii obce Krivany, propagáciu a odmeny pre účastníkov cyklopodujatia Bicigľuje cala dolina, grafiku Krivianskeho občasníka a raut pre získanie sponzorov tlačie knihy KRIVANY. Uhradili sme sumu 1 800 € na grafiku knihy KRIVANY, ktorú v roku 2025 refundoval PSK a 2% z dane z príjmu sme v roku 2024 využili na kvantum aktivít združenia počas roka.

Je neuveriteľné, koľko práce zvládneme urobiť spoločne za jeden rok. Len tak, pretože chceme. Členovia občianskeho združenia, rôzni dobrovoľníci z Krivian a okolia, finanční podporovatelia. A to všetko dobrovoľne, bez nároku na odmenu a v našom voľnom čase. Každopádne je tou najlepšou odmenou prejav vďaky, uznania a úcty k výsledkom našej práce od obyvateľov Krivian, rodákov a našich partnerov. Vyzerá to tak, že „najlepšie veci sú zadarmo“.

Zo života našej školy

Školský rok 2025/2026 je už v plnom prúde a naša škola opäť ožila detským smiechom, rozhovormi na chodbách aj vôňou jesenných dní. Leto sa nenápadne stratilo v spomienkach a nahradili ho farby, ktoré sa cez okná prelínajú do tried – svedectvo toho, že sa začala ďalšia kapitola nášho spoločného učenia a objavovania.

Mgr. Mária Kromková st., riaditeľka školy

Hoci kalendár už ukazuje október, stále cítime energiu a nadšenie z nových začiatkov. Každý týždeň prináša niečo nové – akcie, projekty, športové a tvorivé popoludnia a súťaže, besedy či koncerty. V škole sa stále niečo deje: deti tvoria, skúšajú, reprezentujú školu, prezentujú svoje nápady a učia sa nielen z kníh, ale aj zo života okolo seba.

S príchodom jesene sme sa pustili do rôznorodých aktivít. Triedy sa zapojili do environmentálnych a tvorivých projektov na čítanie, žiaci i učitelia pripravujú výzdobu a jesenné dekorácie, vystúpenia pre starých rodičov, Týždeň zdravej výživy či Svetový deň duševného zdravia. Niektorí z našich žiakov sa už zúčastnili novinárskej súťaže s časopisom Krivý Jany, súťaže v cezpoľnom behu, iní zbierali gaštany, či nové poznatky.

Každý deň je dôkazom, že škola nie je len miestom učenia, ale aj priestorom, kde sa žije. Kde sa deti učia spolupracovať, rešpektovať sa, pomáhať si a tešiť sa z malých víťazstiev. A tak, aj keď dni sú kratšie a rána chladnejšie, v našej škole to stále žije – vďaka nadšeniu žiakov, učitelov

aj rodičov, ktorí tvoria jeden veľký školský príbeh.

Školský rok 2024/2025 sa už definitívne uzavrel a my sa s odstupom času obzrieme za jeho rytmom. Tak ako príroda prechádza obdobiami, aj škola má svoj vlastný cyklus – dni plné učenia, objavovania a radosť sa striedali so sviatočnými chvíľami osláv a spoločných podujatí. Deti rástli nielen telesne, ale aj vo vedomostiach a skúsenostiach, učitelia ich viedli a rodičia stáli po ich boku. Do materskej školy chodilo 47 detí, do základnej 201 žiakov. Školský klub detí navštevovalo 26 žiakov.

Uplynulý školský rok sme začali slávnostným otvorením, keď sa k nám pridali noví prváci so svojimi rodičmi. Postupne sa škola rozozvučala jesennými aktivitami – od adaptačných hier, plaveckého výcviku a výletov do prírody, šarkaniády až po tvorivé dielne – výrobu dušičkových vencov z prírodných materiálov na regionálnej výchove a ochutnávku jesenných plodov na Deň jablka. Bola to sprievodná aktivita Školského programu – ovocie – zelenina – mlieko, do ktorého je škola zapojená. Spoločne sme si pripomenuli aj významné dni a tradície, ktoré deti učia nielen vedomostiam, ale aj úcte k práci a k prírode. Najzaujímavejšie podujatie knižnice 2024 ozdobil beseda s básnikom Valentínom Šefčíkom. Na výchovnom koncerte sme prezentovali originálnu kriviasku dvojgajdicu, originálny hudobný nástroj, ktorý je v erbe obce aj v zozname nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska.

Predvianočný čas bol už tradične plný radosti, spevu, tvorivosti a vône medovníkových dobrôt, ktoré upiekli deti v školskej kuchynke. Mikuláš zavítal medzi deti, pripravili sme vianočné vystúpenia pre rodičov i obec, vianočnú burzu ruč-

ných výrobkov a nechýbali ani charitatívne zbierky, do ktorých sa zapojili celé triedy. Zimné mesiace priniesli polročné vysvedčenia, lyžiarsky výcvik v Belianskych Tatrách, ale aj veselé fašiangové populárnia či karneval, kde fantázia detí rozžiarila telocvičňu farbami a maskami. S veľkým záujmom sa stretol u starších žiakov Valentín v štýle 80. – 90. rokov minulého storočia.

Jar patrila recitačným súťažiam, literárnym a knižným podujatiam a pripomienke Dňa učiteľov, keď si deti spomenuli na prácu svojich pedagógov. Veľkonočné tradície oživili školu farbami kraslíc a jarnými ozdobami, zatiaľ čo environmentálne aktivity na Deň Zeme a Deň vody viedli deti k zodpovednosti za prírodu. Život dravcov (okrem iného aj vzácnu sovu snežnú) prezentovala deťom na školskom dvore sokoliarska skupina Sabina zo Sabinova, svet rozprávok divadielko Gašparko.

Minulý školský rok priniesol množstvo krásnych zážitkov a úspechov, na ktoré môžeme byť právom hrdí. Naši žiaci sa zapojili do viacerých okresných, krajských a celoslovenských súťaží – v recitácii, matematike, informatike, geografii, technike, výtvarnej výchove či v športových disciplínach. Získali ocenenia za reprezentáciu školy v stolnom tenise, v informatickej súťaži iBodor, technickej, biologickej a geografickej olympiáde, Olympiáde kritického myslenia, v Hliadke mladých zdravotníkov, v matematickej Pytagoriáde, v Expertovi, v Rétorike a iných. Ľuboš Matúš Bujňaček získal vlani v Hurbanove so svojou prácou Hviezda vízia 1. miesto v celoslovenskom kole výtvarnej súťaže

Vesmír očami detí. Naš školský časopis Krivý Jany sa v silnej konkurencii Prešovského a Košického kraja vlani umiestnil na 5. mieste a v tomto roku v bronzovom pásme. Naši minuloroční štvrtáci vyhrali súťaž s Východoslovenskou vodárenskou spoločnosťou. Šikovní žiaci s pani učiteľkou Katarínou Janičovou vytvorili leporelo O živej vode

a zvíľazili. Za 1. miesto získali exkurziu do Múzea vody v Michalovciach a vecné darčeky, ktoré im osobne odovzdal pán riaditeľ spoločnosti.

V závere roka už nechýbali školské výlety, športové dni a exkurzie, ktoré deťom priniesli nové poznanie aj spoločné zážitky. Deviatáci absolvovali exkurziu do Bratislavy, starší žiaci výlet na Zemplínsku Šíravu, mladší žiaci výlet na Donovaly a škôlkari výlet do Hniezdneho. V slnečný júnový deň sme sa napokon rozlúčili s 27 deviatkami, ktorí sa vydali na novú cestu a ocenili najlepších a najusilovnejších žiakov a uzavreli sme ďalšiu kapitolu školského života.

Hoci jeseň so sebou prináša chladnejšie rána, v našej škole rodinného typu zostáva vždy teplo. Každý deň je malým krokom vpred, či už pri objavovaní nových poznatkov, pomoci druhým alebo v prekonávaní samého seba. ■

Čo je nové v Komunitnom centre Krivany?

Komunitné centrum v našej obci funguje už viac ako rok. Aj keď je to pomerne krátky čas, bol zároveň dostatočne dlhý na to, aby sme mohli povedať, že za sebou máme veľa pekných chvíľ, skúseností aj úspešných inšpiratívnych aktivít.

Mgr. Dominika Kuchárová

Od začiatku sa snažíme hľadať svoju cestu – učiť sa, skúšať a robiť veci tak, aby mali zmysel pre všetkých zapojených. Vieme, že nie všetko sa podarí vždy na prvýkrát, ale každá skúsenosť nás posúva dopredu. A čo je najdôležitejšie – snažíme sa zapájať čo najviac ľudí, pretože **komunita nie je len jej jedna časť. Komunita je celá obec.**

Našou víziou je, aby Komunitné centrum bolo miestom pre všetkých – pre deti, rodičov, mládež, seniorov, jednoducho pre každého obyvateľa našej obce, bez rozdielu.

Čo sa nám doteraz podarilo? Za uplynulý rok sme pripravili skutočne pestrú paletu aktivít. Časť z nich bola zameraná na **prevenciu** – venovali sme sa napríklad téme hygieny, alkoholu, pitia energetických nápojov, či záškoláctvu. Tieto témy sú pre mladých dôležité, a preto sme sa ich snažili podať zrozumiteľne a prakticky.

Pre deti z rómskej komunity sme pripravili aj **doučovanie**, aby zvládali školské povinnosti ľahšie a mali väčšiu motiváciu učiť sa. Veľmi si vážime aj **spoluprácu s materskou školou** – spoločne sa snažíme pripraviť deti na testovanie školskej

zrelosti tak, aby boli čo najlepšie pripravené na plynulý vstup do prvého ročníka.

Bokom však neostali ani dospelí. V spolupráci s **Nadáciou Partners** sme zorganizovali prednášku o finančnej gramotnosti, ktorá priniesla veľa užitočných rád, ako lepšie narábať s peniazmi. V spolupráci s denným stacionárom sme si tiež užili **spoločné pečenie jablčníka** a tvorivé popoludnie pri **pletení venčekov** na Svätok všetkých svätých.

Spolu s terénnou sociálnou službou sme priniesli aj prednášky o záškoláctve a o správnom separovaní odpadu.

Veľmi dôležitá je aj naša spolupráca s **Nadáciou Aurum Residences**. Spoločne sa snažíme vyhľadávať ľudí, ktorí sú dlhodobo neaktívni na trhu práce, a pripravujeme ich na pracovné pohovory, aby mali väčšiu šancu nájsť si zamestnanie a zlepšiť tak svoju životnú situáciu.

Nezabúdame tiež ani na čistotu našej obce. Spoločne s obecným úradom sme zorganizovali **jarné upratovanie**, počas ktorého sa nám podarilo skrášliť naše okolie a ukázať, že ak každý prispeje aspoň troškou, výsledok stojí za to.

Prázdniny plné zážitkov

Deti si počas prázdnin prišli na svoje – pripravili sme pre ne **opekačku, športové hry, tvorivé dielne aj pečenie**. Naučili sa

Deti z obce počas letných aktivít v KC

aj praktické veci – ako vypísať obálku, či vyrobiť pozdrav pre svojich najbližších, ktorý sme spoločne zanesli na poštu.

Veľkým zážitkom bola aj **stanovačka pri amfiteátri**. Bola to výnimočná akcia, ktorá spojila deti aj rodičov. Nechýbalo hľadanie nočného pokladu, súťaže, spoločné opekánie a chvíle, ktoré posilnili susedské vzťahy. Atmosféra bola výborná a už teraz vieme, že toto podujatie si budeme chcieť určite zopakovať aj budúci rok.

Veľmi nás teší, že sme nadviazali spoluprácu aj s **Katolíckou charitou**. Spoločne so sr. Ulrikou a deťmi z Košíc sme

prežili krásny spoločný deň plný hier, zábavy a spoznávania sa. Deti sa medzi sebou rýchlo spriatelili, vznikli nové kamarátstva a všetci sme si odniesli nezabudnuteľné spomienky. Veríme, že táto spolupráca bude pokračovať aj v budúcnosti a prinesie ešte veľa podobných chvíľ.

Čo chystáme do budúcnosti?

Do budúcnosti plánujeme ešte viac aktivít, ktoré budú spájať celé rodiny. Veľmi nás teší spätná väzba od obyvateľov, ktorí oceňujú naše podujatia a zároveň nás motivujú k novým nápadom.

Jedným z našich ďalších krokov je aj práca na **akčnom pláne v MRK**. Tento plán je zameraný predovšetkým na **hygienu a zodpovednosť za bývanie**. Chceme viesť obyvateľov k tomu, aby sa viac starali o svoje domácnosti, okolie a aby čistota a poriadok boli prirodzenou súčasťou každodenného života. Veríme, že aj malé zmeny v tomto smere môžu mať veľký dopad – nielen na vzhľad obce, ale aj na zdravie a spokojnosť všetkých jej obyvateľov.

Komunitné centrum Krivany je tu **pre Vás všetkých**. Naše dvere sú otvorené deťom, mládeži, rodičom aj starším. Teší nás každý, kto príde, zapojí sa a pridá ruku k dielu.

A ak máte **nápad na podujatie alebo aktivitu, ktorú by ste chceli v našej obci zorganizovať**, pokojne sa obráťte na Komunitné centrum. Radi Vám pomôžeme s realizáciou – pretože spoločne môžeme urobiť našu obec ešte krajším a príjemnejším miestom na život. ■

„Plán na náš dom som si urobila sama. Všetci ho obdivovali, bol najkrajší na ulici,“ spomína najstaršia obyvateľka Krivian.

Pani Janka bola na vtedajšiu dobu moderná a emancipovaná žena. Počas svojho života sa nebránila činnostiam, ktoré vtedy neboli typické pre nežné pohlavie. A hoci doba nebola jednoduchá, úspešne sa jej podarilo sklbiť prácu a starostlivosť o domácnosť. Na nasledujúcich stranách si môžete prečítať rozhovor s večne usmiateou a optimistickou pani Janou Valušovou, ktorá je najstaršou obyvateľkou našej obce. V decembri oslávi úctyhodných 93 rokov, no pamäť jej slúži stále výborne. O tom sa môžete presvedčiť sami, ak si prečítate tento rozhovor.

*Dar života pripomína 90-ka na torte
pani Janky Valušovej*

Mgr. Mária Kromková ml.

Ako si spomínate na vaše detstvo a školské časy?

Veľmi dobre. Doteraz spomínam na môjho učiteľa Kovaľa z ľudovej školy. Ľudová škola sídlila tam, kde sa teraz nachádza kultúrny dom. Veľmi dobre si na všetko pamätám. Počas školy som hrávala divadlo, aj recitovala. So synom učiteľa Kovaľa som chodila do školy. Po piatich rokoch na ľudovej škole v Krivanoch som odišla na meštiansku školu do Lipian na ďalšie štyri roky.

Po absolvovaní povinnej školskej dochádzky ste sa hneď zamestnali?

Hneď po tom ako som skončila školu, prišla za mnou teta z Kroměříža, aby som s ňou odišla do Česka. Ujo ma zaviezol do

Zlína, kde mal Tomáš Baťa svoje fabriky na výrobu obuvi. Nakoniec som 7 rokov pracovala na Morave v jednej z fabrík. Bývala som na internáte.

Bolo podľa vás náročné si v tom čase nájsť prácu?

Nebolo to náročné. Každý mal nejakú prácu.

Po tých 7 rokoch ste sa vrátili naspäť na Slovensko?

Moji rodičia ma zavolali naspäť domov, keďže im bolo treba pomáhať na gazdovstve. Jednu sezónu som pracovala v konzervárni v Sabinove a potom som sa zamestnala na železničnej stanici v Prešove, kde som pracovala ako telefonistka dlhých 17 rokov.

Ako sa vám žilo počas pôsobenia šľachtického rodu Bornemiszcovcov v Krivanoch? Mali ste s nimi nejakú osobnú skúsenosť?

Veľmi dobre si na nich pamätám. S ich synom Gregorom som chodila do posledného ročníka na meštianskej škole v Lipanoch. My sme chodili do školy pešo, no Gregora vozili na koči. Bornemiszcovci boli veľmi ľudskí. Mali takého pisára, ktorý Bornemiszcovcom spravoval písomnosti a jeho manželka bola mojou birmovnou mamou. Po fronte Bornemiszu vystaňovali, zariadili to komunisti. Rozmýšľala som nad tým, prečo to urobili. Bornemisza a jeho potomkovia mohli gazdovať až doteraz. Komunisti vtedy robili aj to, čo nemuseli.

Kedy ste spoznali vášho manžela?

Vždy som mala rada deti a chcela som si založiť rodinu. Sused Pjatak mi povedal na adresu môjho budúceho manžela: „Nešpekuluj, šumni chlop, zamestnaňe ma, ta nešpekuluj a vidaj še.“ Vydávala som sa v roku 1965 ako 33-ročná. Na tú dobu som bola stará dievka. S manželom sme mali 3 synov. V priebehu dvoch rokov sa nám narodili prví dvaja synovia Maroš a Ľubo-

mír. V tom čase sa v Krivanoch rozprávala taká pranostika, že keď počkáme 5 rokov, tak sa nám narodí dcéra. Čakala som 5 rokov a narodil sa mi znova chlapec. Dali sme mu meno Ladislav.

Ako dlho ste ostali s deťmi doma?

Keď sa narodil najmladší syn, tak som dala v práci výpoveď. Nechceli ma prepustiť, no ja som sa bála, že sa nebude mať kto postarať o deti. Nakoniec som zostala doma, až kým nešiel najmladší syn do školy. Môj muž robil šoféra v Košiciach. Najprv chodil s nákladnými autami a potom s autobusom na trase Košice-Ružbachy. Vždy sa večer vrátil a prespal doma.

Aké bolo v tom čase pracovať a súčasne sa starať o deti a domácnosť?

Bolo to ťažké. Niekedy vôbec nebol plyn, či ústredné kúrenie. Na všetko som bola sama. Nikto mi nepomáhal. Môj manžel mal volant v rukách a o nič sa nemusel starať. Plán na náš dom som si urobila sama. Všetci ho obdivovali, bol najkrajší na ulici. Všetko také najmodernejšie, čo vtedy bolo, tak som si zadovážila. Dala

Hostia na oslave 90. narodenín jubilantky

som zaviesť telefón. Klasický telefón bol na dedine, no tu na ulici ho nikto nemal. Ja som ho mala ako prvá na ulici. To bolo približne v sedemdesiatych rokoch.

Myslíte si, že v minulosti bolo náročnejšie vychovávať deti a starať sa o domácnosť?

Dnes je to podľa mňa oveľa ľahšie, no na druhej strane rodičia nevedú svoje deti k manuálnej práci, ku vďačnosti a úcte k starším ľuďom. Dnes sú tie deti úplne „rozpustené.“ Ja som sa aj preto musela vrátiť z Čiech, keďže sme doma mali role a dobytok. Dokonca som ako žena chodila orať s kravami. Spomínam si, že raz ma stretol môj triedny učiteľ z meštianskej školy a spýtal sa ma: „Janka, nato si chodzila do meščanki, žebi si s kravami orac chodzila?“ Vtedajšia štvorročná meštianka, to bolo ako dnešné gymnázium. Dokonca sme sa tam učili aj nemčinu, no potom ako prišli Rusi, už sme mali ruštinu.

Ako si spomínate na 2. svetovú vojnu?

Mám spomienku z roku 1945 ako išiel front cez Krivany. Mala som vtedy 13 rokov. V tej časti, kde je teraz postavená v Krivanoch Jednota, tam mali Rusi Kaľuše. Jeden Rus povedal: „Jak našo Kaľuše budu hrac, ta vašo chajdi budu tancovac.“ Keď išiel front, tak my sme v pivnici spali na zemiakoch. Následne ako prišli Rusi, tak sme všetci vyšli z pivnice a už sme ich vítali. Raz Rusi išli na našu ulicu, kde som sa narodila, no tá ulica bola slepá, tak nám ukradli vreckové hodinky, ktoré si môj otec priniesol z vojny.

Ako vyzerala naša obec počas vojny?

My sme fakticky o ničom nevedeli, neboli sme zasiahnutí tou vojnou. Naša dedina je trochu mimo mesta, no z našej stodoly sme pozerali ako bombardujú Prešov.

Strašne sa všetko blýskalo. Nepríjemné spomienky mám na to, ako išiel front, tak ostali traja, čo bojovali spolu s Nemcami a čakali na Rusov. Ako tu prišli, tak Rusi boli agresívni a zastrelili ich, poliali s benzínom a zapálili. Videla som to na živo. Pamätám si aj na dve bomby, jedna bomba išla na mlyn, druhá na kaštieľ.

Vyššie 20 rokov neskôr od skončenia 2. svetovej vojny naša krajina zažila ďalšie krušné chvíle. Ako si spomínate na rok 1968 a okupáciu Československa?

Práve som mala službu na železnici v Prešove, mali sme tam rozhlas po drôte a rozhlas hlásil: „Pozor, pozor, Sovietske vojská prekročili hranicu a blížia sa na východ k nám.“ Bolo to skoro ráno, a tak som po telefóne zobudila náčelníka a povedala som mu, aby si pustil rozhlas, lebo sa deje niečo zlé. Pamätám ako Rusi okupovali, ako tu prišli, no nepríjemné spomienky na to nemám.

Vidíte nejakú podobnosť medzi spomínaným rokom 1968 a rokom 2022, kedy Rusko začalo vojnu na Ukrajine?

Teraz je vojna na celom svete a ja si myslím, že to speje k nešťastiu. Svet je tak rozhádaný a všade sú vojny, to neskončí dobre. Ja to neviem pochopiť, že sa vládni činitelia nevedia dohodnúť a sú tvrdohlaví. Každý chce nejaké územie.

Zažili ste obdobie Československa, aj následný vznik Slovenskej republiky. Ako by ste porovnali život v spoločnom a samostatnom štáte?

Počas Československa sa žilo lepšie. Podľa mňa sme sa nemali rozdeliť. Rozdelenie Československa som ťažko prežívala. V Česku som mala časť rodiny a prežila som tam veľkú časť života. V Česku som sa

vždy cítila ako doma. Za Československa každý mal prácu, a keď nemal, tak išiel do Česka. Nám rozdelenie uškodilo. Česi majú svoju vlastnú menu, aj Poliaci a Maďari. Iba my máme euro. Prečo my musíme byť v tom „extra“?

Ako si vy osobne spomínate na časy komunizmu a následnú zmenu politického režimu v roku 1989?

Síce neboli plné obchody ako teraz, no všetko sme si vtedy vyrobili na roli. Ľudia gazdovali a učili sa manuálne pracovať. Dnes je chyba, že mladí ľudia si nevedia na seba zarobiť manuálnou prácou. Len idú s košíkom do obchodu a všetko si nakúpia. Nevedia vypestovať zeleninu, nie sú naučení robiť. Možno príde doba, keď budú musieť robiť, no nebudú vedieť robiť. Teraz nie je dobrá doba. Ľudia sú odnaučení robiť. Keď som v obchode, nestačím sa čudovať, aké sú preplnené regály. Role ležia ladom a potraviny sa privážajú zo zahraničia.

Ako ste si zvykli na život s modernými technológiami? Ulahčujú vám vaše každodenné fungovanie alebo ich považujete za príťaž?

Plyn, elektrina je výborná vec. Roboty a umelá inteligencia, to nie je podľa mňa dobré. Ľudia by sa nemali snažiť ísť na mesiac a do vesmíru, nech dajú pokoj tomu, čo je hore. Mobil som používala častejšie, keď som mala lepší zrak. Teraz mám len taký jednoduchý mobil, kde mám uložené iba kontakty na moju rodinu.

Ako sa vám žije po toľkých rokoch v Krivanoch?

Ja už nechodím nikde po dedine, pomaly už ani ľudí nepoznám, no som spokojná. Nemám v Krivanoch nikoho, s kým by som

Oslava 90. narodenín.
Na fotografii pani Valušová s tromi synmi
(zľava) Martin, Ladislav a Ľubomír

sa hnevala. S každým mám dobrý vzťah. Kto ma stretne, tak mi pozdraví a zakýva. Celkovo by som povedala, že odkedy sú mobility, internet, televízor, ľudia sa navzájom odcudzili. Každý sa zavrie doma, pozerá televízor alebo je na internete, no susedské vzťahy neexistujú. Technológie rozdelili ľudí a susedov. Vrátila by som dobu, keď to ešte nebolo. V minulosti sme chodili k susedom na „pošitki“, rozprávali sme sa o všetkom, dnes sused nepozná suseda. Je to síce moderná doba, ale zlá doba.

Čo by ste odporučili dnešnej mladej generácii?

Aby sa naučili manuálne robiť, pretože príde doba, že budú musieť. Už počas môjho života sa všetko zmenilo. Doba sa mení a otáča.

Čo zvyknete robiť v bežný deň?

Každé ráno pozerám v televízii svätú omšu, keďže už nemôžem chodiť do kostola. Rada počúvam aj rádio. Okrem toho mám sliepky, takže sa starám o ne a o záhradu. Niekedy za deň vykopem aj jeden riadok zemiakov. ■

Spomienky, ktoré voňajú po domácom chlebe

Mgr. Jana Kožárová, PhD., univer. docent

V časoch, keď sa svet mení rýchlejšie než ročné obdobia, je vzácné stretnúť človeka, ktorý si pamätá, ako sa v Krivanoch učilo v ľudovej škole, ako sa žilo počas vojny, aj ako sa dedina menila v tieni veľkých dejín. Pani Gaľová, ktorá oslávila krásnych 90 rokov, je jednou z tých, čo nosia v srdci celú históriu našej obce. V jej rozprávaní nájdete vôňu čerstvo pokosenej lúky, zvuk školského zvončeka aj ticho vojnových nocí. Spomína na časy, keď sa pralo v rukách, deti spávali pod posteľami a ľudia si pomáhali bez veľkých slov. Jej príbeh je ako starý album – plný čiernobielych spomienok, ktoré majú farbu domova. Sadnite si s nami k jej spomienkam. Stoja za to.

Narodili ste sa v tridsiatych rokoch. Ako si spomínate na svoje detstvo a školské časy v Krivanoch? Kam smerovali vaše kroky po skončení školskej dochádzky? Bol jednoduchý nájsť si v tom čase prácu?

Škola bola tam, kde je dnes kultúrny dom. Tam som začala chodiť v roku 1941, do takzvanej ľudovej školy. Neskôr, keď začala vojna, učili sme sa v budove, kde je dnes Jednota – volali sme to Mušovec. Triedy boli samostatné, nie spájané, a bolo nás aj dvadsaťpäť v triede. Učitelia boli prísni, ale spravodliví – pamätám si pána učiteľa Kováľa, ktorý bol direktor, pána Karafu aj

pani Jackovú. Tá bola energická, s nami hrávala divadlá, a mňa veľmi bavili čísla.

Po vojne som pokračovala na Meštianke v Lipanoch, tam som chodila osem rokov. Potom bol kurz, niečo ako dnešné gymnázium, a v roku 1951 som už robila záverečné skúšky. Keď som končila školu, mala som šesťnásť rokov. Po škole som bola dva roky doma, pomáhala som mame gazdovať. Chcela som ísť študovať za učiteľku do materskej školy, ale otec vtedy mal otec pracovný úraz – nás bolo veľa detí, mama potrebovala pomôcť doma. Keď som mala osemnásť, začala som pracovať v štátnej správe, to bolo v roku 1953. Najskôr ako účtovníčka, neskôr som viedla aj matriku. Vtedy veľa mladých brali do národných výborov, iné zamestnania ani neboli.

Ste pamätníčkou 2. svetovej vojny, najtragickejšej udalosti v našich novodobých dejinách, tiež ste prežili obdobie okupácie Československa v roku 1968. Existuje vo vašej pamäti nejaká spomienka na

toto obdobie? A momentálne je v našej blízkosti ďalšia vojna, na Ukrajine. Čo hovoríte na to, že aj v dnešnom vyspelom svete prebiehajú vojny?

Počas vojny som mala šesť až desať rokov. Pamätám si, že tam, kde býva teraz teta Bednárová, stáli tanky a bolo tam veľa koní. My deti sme sa báli, ale zároveň nás to ťahalo von – všetko bolo nové, nepochopiteľné. O židoch sa veľmi nerozprávalo, ani o tom, kam zmizli. Keď prišla okupácia v roku 1968, už som pracovala. Pamätám si, ako vojská prechádzali obcou. Jednu noc sme nespali – muži prehadzovali značky, aby sa vojaci stratili, a my ženy sme len ticho počúvali, čo sa deje. V Šarišských Dravciach som vtedy robila, ale po tej noci sa život vrátil do starých koľají. Áno, veľkú podobnosť vidím aj s dnešnou vojnou na Ukrajine. Ľudia sú dnes vzdelaní, majú všetko, a predsa sa svet nevedel poučiť. My, povojnová generácia, sme si mysleli, že vojna sa už nikdy nezopakuje. Vždy hovorím, že človek má len jeden život a je krátky. Ja som sa dožila deväťdesiatich, a zdá sa mi, akoby som mala devätnásť. Veľkí páni by sa mali vedieť dohodnúť, obyčajný človek môže len dúfať a modliť sa, aby sa to už neopakovalo.

Fungovanie rodín je dnes značne odlišné od minulosti. Ako vyzeral váš rodinný život? Ako ste popri práci zvládali starostlivosť o domácnosť?

Vydávala som sa v roku 1957. Vtedy ešte škôlky neboli, tak pomáhali mamky a svokry. Žili sme jednoducho, ale nič nám nechýbalo. Mali sme dve izby, postielky boli aj pod posteľami, no všetko bolo čisté a útulné. Chovali sme kravy, svine, hydinu, všetko domáce. Keď som bola dievča, po škole sme išli okopávať zemiaky, robilo sa od rána do večera. Po

vojne sa otec zamestnal, ale keď prišla socializácia, musela som ho ísť presvedčať, aby vstúpil do družstva. Bol to tlak, ale nie taký veľký ako inde. Nakoniec to podpísal, a všetci sme si zvykli.

Ako sa vám žilo počas pôsobenia šľachtického rodu Bornemiszcov v Krivanoch? Mali ste s nimi nejakú osobnú skúsenosť?

Áno, u Bornemiszcov v stajni som sa narodila – bývali sme tam, lebo môj dedo a otec pre nich pracovali. Bornemisza bol ich zamestnávateľ. Dedo bol dokonca poistený, dostával peniaze z Krankasy, pamätám si, že štyristo korún – vtedy to boli veľké peniaze. Keď začala vojna, Bornemiszcovi odišli na Spiš. Po roku 1948, keď bola tzv. parcelačka, sa ešte na čas vrátili, no nakoniec sa odsťahovali do Sabinova. Kaštieľ potom slúžil ako škola. Dnes ho už vlastní obec, ale niektoré pozemky ešte patria ich potomkom.

Ako si vy osobne spomínate na časy komunizmu a následnú zmenu politického režimu v roku 1989? Mnoho ľudí v súvislosti s bývalým režimom zažíva spomienkový optimizmus. Vnímate to podobne?

V komunizme sa žilo jednoducho. Ľudia boli chudobní, ale poctiví. My sme nikdy nejedli posný chlieb, chovali sme, gazdovali, všetci pomáhali. Najhoršie bolo, keď brali role – to otca veľmi bolelo, no časom sa s tým zmieril. V práci som bola ako ryba vo vode. Sledovali nás, nemohli sme choďiť do kostola, ale ja som sa nedala. Kňaz sa ma raz pýtal, či ma za to neprenasledujú. Odpovedala som mu, že svoju prácu robím poctivo a predseda o tom vie, tak mi to toleroval. Keď sa režim zmenil v roku 1989, v podstate sa nič nezastavilo – robota bola, ľudia robili ďalej. Na dôchodok som išla v roku 1990, takže samostatné

Pani Gaľová na oslave
90. narodením s pravnučatami

Slovensko som už zažívala ako dôchodkyňa. Vtedy sa vravelo, že na Slovensku sa ťažko pracuje a Česi majú ľahší priemysel a lepšie platy. My sme mali ťažký priemysel, oni lieky, textil, pekné fabriky. Ale napriek tomu sme sa mali dobre – bolo viac spolupatričnosti.

Ako ste si zvykli na život s modernými technológiami? Uľahčujú vám vaše každodenné fungovanie alebo ich považujete za príťaž?

Mám mobil, tlačidlový. Mikrovlnku ani práčku nezapínam – bojím sa, že niečo pokazím. Ale vítam techniku, hlavne pre mladých. My sme prali v rukách, nosili tri koše bielizne, a dnes to pračka spraví za hodinu. To je veľká pomoc, keď človek chodí do práce.

Ako sa vám žije po toľkých rokoch v Krivanoch? Uvažovali ste niekedy, že by ste žili inde? Je niečo, čo by ste na fungovaní našej obce zmenili alebo vylepšili?

Nie, nikdy som neuvažovala, že by som žila inde ako v Krivanoch. Ani ja, ani môj manžel. Sme rodáci, zakorenení tu. Len raz som bola na výlete v Banskej Bystrici na výročie SNP a ešte na nejaké pracovné školenia som chodievala. Inak som celý život prežila v Krivanoch. V porovnaní napríklad s Torysou sme trochu zaostali. Chýba tu nová štvrť pre mladých, málo sa buduje. Keď som robila v Sarišských Dravciach, tam som videla, ako obec rástla – pribúdali domy, cesty, ľudia sa sem sťahovali.

Ďakujeme pani Gaľovej za vzácne rozprávanie, ktoré je ako tichý poklad ukrytý v pamäti našej obce. Prajeme jej pevné zdravie, pokojné dni a veľa láskavých chvíľ v kruhu blízkych. Nech má naša dedina aj naďalej takýchto pamätníkov – ľudí, ktorí vedia rozprávať nielen o tom, čo bolo, ale aj o tom, čo má zmysel. Lebo obec, ktorá si pamätá, je obec, ktorá nezaľúta, kam patrí. ■

LAUDATIO Irenke Gernátovej

K jubileu 80 rokov života

Dámu úctyhodného veku menom Irenka Gernátová pozná takmer každý, a to práve z dôvodu, že je všade tam, kde ju treba. Čo vie ale málokto z nás, narodila sa 19. 6. 1945 v Brezovičke rodičom Márii a Michalovi Koľovým, ako druhé zo siedmich detí. Ako dvadsaťjedenročná sa 29. 10. 1966 vydala do Krivian za Alexandra Gernáta, a stali sa rodičmi troch synov - Alexandra (* 1967), Petra (* 1970) a Ľuboslava (* 1974). Život mali jednoduchý, ale krásny. I keď si Boh 23. 1. 2024 k sebe povolal jej manžela "Šaňiho," prajeme Irenke Gernátovej ešte veľa síl do ďalších rokov života. Napokon, pripájame jej životné motto: "Sameperše v živoce je ucta jedno ku druhemu a otpuščane. Z uctu a pokoru prekonac sícke čežkosci života a nigda hñivi ñeotkladac."

Milan Timko, starosta obce Krivany
Milí spoluobčania, v živote každej obce sú chvíle, keď sa pozastavíme a s úctou si pripomenieme ľudí, ktorí svojím životom, prácou i osobnosťou zanechali nezmazateľnú stopu v našej spoločnosti. Takýmto významným okamihom je aj okružle životné jubileum našej váženej spoluobčianky pani Irenky Gernátovej, ktorej životná púť je s Krivanmi pevne a krásne spätá. Pani Irenka je pre nás symbolom skromnosti, pracovitej vytrvalosti a ľudskej srdečnosti. Svojou poctivou prácou a oddanosťou rodine i blízkym si vyslúžila obdiv a uznanie.

Počas svojho života bola a je pre mnohých príkladom toho, ako sa dá žiť čestne, múdro a s otvoreným srdcom. Vychovala generáciu, ktorá na jej hodnoty nadväzuje,

Členovia folklórnej skupiny Jána Lazorička blahoželajúci jubilantke.

a tým sa jej odkaz prenáša aj na ďalšie roky a generácie. Osobitne si vážim, že pani Irenka nikdy nezabudla na svoju obec. Bola a stále je jej súčasťou – prítomná pri spoločenských a duchovných udalostiach, ochotná povzbudiť, potešiť a rozdeliť sa o úsmev či dobré slovo. Takýchto ľudí obec vždy potrebuje – ľudí, ktorí vedia stmelovať, rozdávať dobro a inšpirovať svojím životným príkladom. Drahá jubilantka, pri príležitosti Vášho životného jubilea Vám v mene celej obce Krivany vyslovujem úprimné podakovanie a hlbokú úctu. Ďakujem Vám za Vašu lásku k rodine, k blíž-

Výlet do Bratislavy ako darček k jubileu od ZRPŠ Krivany, o.z. Na fotografii s vnučkou Katarínou Gernátovou.

nym, za Vašu srdečnosť a múdrosť, ktorou obohacujete našu komunitu. Do ďalších rokov Vám zo srdca prajem predovšetkým pevné zdravie, veľa radosti zo života, pohodu a spokojnosť v kruhu Vašich najbližších. Nech Vás na každom kroku sprevádza Božie požehnanie, pokoj v duši a nech máte stále dostatok síl, aby ste si mohli užívať krásu života.

Mgr. František Kačo, duchovný otec farnosti Krivany

Z príležitosti Vášho životného jubilea Vám chcem poďakovať za vašu prácu pre našu farnosť. Sme veľmi radi, že Vás máme a že sa staráte o ružencové bratstvo. V mene našej farnosti Vám prajeme veľa zdravia a Božieho požehnanie do ďalších rokov. Duchovný otec František

Ing. Ludmila Karabašová, PhD., predsedníčka ZRPŠ Krivany, o.z.

Irenka Gernátová – žena, ktorú výstižne opisuje jej vlastná častá otázka: „A čo treba?“ Veľmi si vážim, že patrí od roku 2020 k zakladajúcim členom občianskeho združenia ZRPŠ Krivany, pretože ľudí s jej odhodlaním naša krivianska komunita veľmi

potrebuje. Je to na zamyslenie, ale teta Irenka je aj vo svojom úctyhodnom veku 80 rokov príkladom pre niekoľko mladších generácií. A preto jej v mene združenia z úprimného srdca „prežezmirňe“ želim, aby ju Boh požehnal zdravím, životnou energiou a bodaj by si osvojila postoj Jána Lazoríka: „Nemam času umreť!“

Mgr. Anton Lazorík, vedúci Folklornej skupiny Jána Lazoríka

Pani Irenka Gernátová je dlhoročnou členkou a neodmysliteľnou súčasťou Folklornej skupiny Jána Lazoríka z Krivian. Ako členka prišla do folklórnej skupiny 4 roky po jej vzniku v roku 1972. Dlhé roky bola veľmi aktívnou členkou, ktorá nielen účinkovala, ale aj pomáhala folklórnej skupine s výrobou rôznych krojových súčiastok, najmä šurcov, sukni, lajblíkov, tkaných zápästkov na košele a podobne. Od roku 2010 do roku 2018, bola aj vedúcou folklórnej skupiny a je veľmi aktívna dodnes. Jej skúsenosti, vedomosti a zručnosti sú pre nás všetkých vzácnou bohatou studnicou a veríme, že z nich budeme môcť čerpať ešte čo najdlhšie. Za jej prácu, nasadenie a prínos jej patrí nesmierna vďaka.

Alžbeta Kohanová, predsedníčka Únie žien Krivany

Irenka Gernátová je členkou Únie žien Slovenska už 57 rokov, pričom v tom čase niesla organizácia názov Slovenský zväz žien. Irenka je žena obetavá, šikovná a rada nezištne pomáha druhým. Na všetky akcie v Krivanoch peče kysnuté koláče, a robí to s láskou. Zbiera liečivé bylinky, s ktorými sa aj rada podelí. Zaslúži si poďakovanie aj za púť seniorov z Krivian do Levoče, o ktorú sa každoročne stará. Do ďalších rokov jej prajem veľa Božích darov vrátane šťastia, zdravia a trpezlivosti. ■

Cesta za úspechmi na tanečnom parkete

Miroslav Sabolík má len 17 rokov, no svetu tanca sa venuje už od malička. Jeho cesta začala vo veku 7 rokov v TŠK Tilia Lipany, s ktorým dodnes udržiava úzku spoluprácu. Práve tam objavil pod vedením pedagóga Mgr. Stanislava Polomského čaro hudby a pohybu. Popri tréningoch v klube navštevuje aj ZUŠ Lipany – tanečný odbor, ktorý mu poskytol pevné základy pre ďalší rozvoj. Prvé kroky na parkete sa rýchlo zmenili na sen, ktorému zostal verný až dodnes.

Zľava Kristína Lipovská, Elena Popova, Miroslav Sabolík

PhDr. Mgr. Eva Sabolíková, DBA

Miroslav študuje na Gymnáziu v Lipanoch a popri škole sa intenzívne venuje tréningom – počas týždňa trénuje v Lipanoch a cez víkendy v Bratislave alebo v zahraničí. S takýmto nasadením a disciplínou smeruje k tomu, aby sa zaradil medzi najlepších tanečníkov v spoločenských tancoch. Napriek tomu, že veľa času trávi mimo domova, nezabúda na svoju rodnú dedinu Krivany, ktorá mu dodáva inšpiráciu a motiváciu.

Ďalším významným milníkom bol prestup do klubu UNI Dance Bratislava, ktorý mu otvoril nové možnosti a pripravil ho na náročné súťaže. Klub mu poskytuje priestor trénovať s top trénermi z celého sveta, zúčastňovať sa domácich aj za-

hraničných kempov a zbierať cenné skúsenosti. Jeho prvou tanečnou partnerkou bola Kristína Lipovská, s ktorou nazbierali kľúčové skúsenosti a položili pevné základy pre ďalší rozvoj.

Dnes Miroslav tancuje s Katarínou Lipťákovou. Spoločne sa venujú súťažným tancom tanečných športov a tvoria silný tím, ktorý sa pripravuje na novú sezónu.

V nej ich čaká kvalifikácia na Majstrovstvá Slovenskej republiky a pohárové súťaže. Ich ambície sú veľké – chcú sa presadiť na majstrovstvách Slovenska v štandardných a latinskoamerických tancoch, v 10 tancoch aj v choreografiách, a zároveň priniesť vynikajúce výsledky na medzinárodných súťažiach pod záštitou World Dance Sport Federation (WDSF).

Medailové ocenenia z absolvovaných súťaží

Pohárové ocenenia z absolvovaných súťaží

Miroslav už nazbieral množstvo ocenení. Medzi jeho najväčšie úspechy patrí postup do semifinále Majstrovstiev Slovenskej republiky v štandardných tancoch a semifinále na WDSF v kategórii Under 21 v španielskom meste Sitges. Na svojom konte má aj 16 zlatých umiestnení a 21 strieborných a bronzových medailí z pohárových a bodovacích súťaží doma i v zahraničí. Každé umiestnenie pre neho predstavuje nielen výsledok, ale aj cennú skúsenosť a motiváciu pokračovať ďalej.

Tanec Miroslava naučil vytrvalosti, disciplíne a uvedomeniu si, že úspech je vždy výsledkom spolupráce a podpory. Svoju vďaku vyjadruje rodičom, ktorí mu venujú celý voľný čas a sprevádzajú ho na všetkých súťažiach, čím mu umožňujú naplno rozvíjať jeho vášeň. Učiteľovi Stanovi Polomskému ďakuje za pevné základy, ktoré mu položili cestu k profesionálnemu rastu. Hlavnej trénerke Elene Popovej, štvornásobnej majsterke sveta, vzdáva obdiv a uznanie – nielen za neustálu podporu a vedenie, ale aj za to, že je pre neho vzorom a inšpiráciou. Vďaka patrí aj trénerom a kolegom z UNI Dance Bratislava za motiváciu a podporu, ako aj jeho tanečným partnerkám – Kristíne Lipovskej za spoločné začiatky a Kataríne Liptákovej, s ktorou dnes spoločne kráča cestou za ďalšími snami.

Lazorikova lavička je späť!

Vďaka úžasným dobrovoľníkom z Krivian je pred rokmi zničená lavička Jána Lazoríka s citátom **Poznaj perše svoje rodzisko a až tak dajake San Francisco** opäť na svojom mieste. Podľa prania jeho synov je osadená pod vrcholom Homôľky, odkiaľ je výhľad na obec Torysa, kde sa ich otec narodil, ďalej na obec Poloma, kde učil a napokon na obec Krivany, kde prežil väčšinu svojho života. Veľké poďakovanie patrí stolárovi Ľubomírovi Kravcovi a rodine, ktorá si želá ostať v anonymite. Srdečne ďakujeme! ■

„Som vďačný za všetko, čo mi tanec dal, a verím, že to najlepšie ešte len príde,“ hovorí Miroslav. „Každý tréning, každá súťaž a každý okamih na parkete ma posúva ďalej – a ja sa už dnes teším na všetko, čo nás čaká.“

Pri tejto náročnej ceste želáme Miroslavovi s jeho partnerkou Katarínou a celému tímu hlavne pevné zdravie a veľa úspechov, aby sa mohli zaradiť medzi najlepších tanečníkov v spoločenských tancoch a úspešne reprezentovať svoj klub aj rodnú obec. ■

KRIVIANSKÉ OKAMIHY ZACHYTENÉ OBJEKTÍVOM

Facebooková skupina „Obrázky z Krivian“ sa stala miestom, kde sa preláina minulosť s prítomnosťou. Obyvatelia a rodáci tu zdieľajú nielen fotografie, ale aj krásne spomienky, ktoré dýchajú tradíciou, srdečnosťou a silným komunitným duchom.

Mgr. Mária Horváthová

Jeden z najdojímavejších príspevkov uverejnila Katarína Kuchárová. Zverejnila fotografiu pána Gernáta v plnom kroji počas festivalu v Krivanoch. Jeho postoj, výraz a tradičný odev hovoria za všetko – hrdosť, úcta k tradíciám a dôstojnosť staršej generácie. Príspevok bol sprevádzaný slovami: „Raz mi ujo Gernát takto zapózoval v čase festivalu. Česť jeho pamiatke.“ Mnohí komentujúci vzdali hold jeho pamiatke a pripomenuli si hodnoty, ktoré so sebou niesol.

Luboš Juruš sa podelil o niekoľko krásnych fotografií z prírody a okolia Krivian. Zachytil ranné lúče prebúdajúce sa cez trávu, priezračné jazierka, starý strom v tvare srdca aj podchod, ktorý mnohí poznajú z prechádzok. V komentári priznal, že rád spomína na svoje detstvo v našej dedine – leto, bezstarostné dni a pokoj, ktorý dnes človek márne hľadá.

Na Štedrý večer sa na ulici Pod Koscelcom stretli desiat-

*Nebohý Alexander Gernát v kroji počas Hornotoryského folklórneho festivalu, autor dvojgajdice, autor fotografie
Mgr. Katarína Kuchárová, PhD.*

Motorový vozeň v blízkosti Krivian v roku 1995, autor fotografie Marek Štěpánek

ky občanov našej obce, aby si spoločne pripomenuli vianočné tradície. Večer sa niesol v duchu spolupatričnosti a priateľstva. Za organizáciu a účasť si prítomní vyslúžili pochvalu. Fotografiu uverejnil Marek Pjatak za čo mu ďakujeme. Svätú atmosféru zachytil aj Milan Novický vo svojich príspevkoch z 25. decembra. Skupina detí, odetá do tradičných kožušinových viest a čiapok, chodila po domácnostiach viňšovať. Príspevok bol plný vďaky: „Bars šumňa dzekujeme Krivjanskim vinčovnikom... že še zastavili i na Odervanej.“ Fotky ukazujú nielen tradíciu, ale aj generácie, ktoré ju s hrdosťou prenášajú ďalej. Komentáre s vďačnosťou, úsmevom a spomienkami dokazujú, že duch Vianoc v Krivanoch stále žije. Záver roka 2024 bol v našej obci opäť bohatý na komunitné podujatia, tradície aj výnimočné momenty. K týmto podujatiam patrí aj tradičný výstup na Homulku. Poslanec našej obce, Ján Horváth, uverejnil fotogra-

Koledníci Dobrej noviny zvestujúci narodenie Ježiša 25. decembra, autor fotografie Milan Novický

fiu zasneženého miesta pri kríži, kde sa stretli desiatky rodín, detí aj turistov, aby spoločným výstupom symbolicky ukončili rok 2024. Ďakujeme všetkým, ktorí sa aktívne zapájajú do života v Krivanoch.

Vďaka Mariánovi Huňadymu a fotografovi Marekovi Štěpánkovi sme si mohli zaspomínať na železničnú dopravu v Krivanoch. Na zdieľanej snímke z roku 1995 môžeme vidieť motorový vozeň 830.197-0, ktorý premával ako osobný vlak Os 8785 (Plaveč – Lipany). Je to naozaj krásna pripomienka našej histórie.

Milan Novický opakovane upozorňuje na dôležitosť zachovávanía histórie.

V príspevku z apríla 2025 vyzdvihol darovanie starožitných predmetov do nášho obecného múzea. Na fotografii vidíme tradičný kroj aj vybavenie domácnosti z minulosti. V diskusii sa obyvatelia zaujímali, kde sa múzeum nachádza a kedy je otvorené. Odporúčame navštíviť túto jedinečnú zbierku – je to dôkaz našej bohatej kultúrnej histórie.

27. apríla 2025 pani Janka Tuptová Tomečková zverejnila historické fotografie zo súkromného albumu svojej mamy Heleny rod. Vargovej (*1938 – †2011), ktorá pochádzala z Krivian. Fotografie zachytávajú každodenný aj slávnostný život z minulého storočia a sú cenným dedičstvom krivianskej histórie. Ďakujeme a veľmi sa tešíme, že prispievateľmi do facebookovej skupiny sú už aj potomkovia našich rodákov.

Aktívny prispievateľ Slavo Sedlák nás potešil nádhernou fotografiou rozkvitnutých tulipánov a narcisov v parku pri kaštieli. V pozadí vidíme upravený altánok a krásne prostredie obce, ktoré už v tomto období hýrilo farbami. Pán Sedlák pokračoval v prezentácii krás Krivian a zdieľal aj pohľad na park s upravenými chodníkmi a čerstvo vybudova-

Účastníci Silvestrovského výstupu na Homôľku, autor fotografie Ing. Ján Horváth

Obnovený park pri kaštieli v Krivanoch, autor fotografie Slavomír Sedlák

ným oddychovým altánkom. Na týchto úpravách sa aj aktívne podieľal a veríme, že to ocení každý kto sa poprechádza po parku. Je to naozaj každým rokom krajšie a krajšie miesto. Slavo Sedlák napokon v príspevkoch ukázal aj Krivany v inom svetle – doslova. Nočné fotografie historickej budovy kaštiela a dreveného altánku s vyrezávanou sochou pôsobia magicky. Fotografie vyzdvihujú krásu obce

aj po zotmení a oslovili široké publikum. Príspevky získali veľkú pozornosť a množstvo pozitívnych reakcií, ktoré dokazujú, že Krivany sú miestom, kde sa oplatí zastaviť a oddýchnuť si.

Príspevky zo skupiny „Obrázky z Krivian“ nie sú len o fotografiách – sú to úlomky života, svedectvá o ľuďoch, ktorí tvoria dušu dediny. Či už ide o spomienky na blízkych, krásy prírody alebo zachovávanie tradícií, jedno majú spoločné: **lásku k domovu**. A práve vďaka takýmto príspevkom si môžeme pripomenúť, aké dôležité je nezabúdať, odkiaľ pochádzame. Obec Krivany a jej obyvatelia sa môžu pochváliť nielen krásnym prostredím a upravenými verejnými priestormi, ale aj silnou komunitou, ktorá uchováva tradície, zdieľa radosť z prírody a kultúry, a nezabúda na svoje korene. Skupina „Obrázky z Krivian“ je skvelým príkladom toho, ako môže byť online priestor využitý na spájanie ľudí a uchovávanie identity obce. ■

Rubrika Jána Lazoríka alebo „Obrázky od legendy zo starej dzedziny“

**Mgr. Katarína
Ščisláková**

Veselo i vážne, pri všednej či sezónnej pracovnej činnosti, ale aj s úctou a noblesou pri slávnostných okolnostiach využívali naši predkovia svoj poetický a spevácky talent. Pieseň sa stala súčasťou ich života pri akýchkoľvek príjemných aj tých nemilých úkonoch bežného dňa. V jednoduchej forme zhudobnenej básne sa odzrkadľoval um, postavenie, udalosť, ale aj citové prežívanie jednotlivca, v niektorých prípa-

doch aj kolektívu patriacich do rôznych sociálnych vrstiev spoločnosti.

Ľudová pieseň patrí k žánrom ľudovej lyriky, pričom ide o najrozšírenejší druh ľudovej slovesnosti. Je charakterizovaná ako folklórny hudobno-slovesný prejav. Folklórne piesne sú väčšinou anonymného pôvodu, dlhší čas sa rozširujú ústne, pričom sa prenášajú z generácie na generáciu. Podliehajú procesu variácie, preto vznikli aj mnohé obmeny ľudových piesní. Slovenské folklórne piesne sa viažu na spevnú príležitosť, prostredie a nositeľa, ale môžu byť funkčne neviazané, čo znamená, že môžu byť spievané

Autorom malby: Ján Želibský, Pieseň
(polovica 20. storočia, 1948)

Zdroj: webumenia.sk, archív Slovenskej
národnej galérie

„hocikedy“. Podľa funkcie poznáme **piesne obradové** viazané k medzníkom životného cyklu človeka (krstinové, svadobné, pohrebné plače); **kalendárne obradové** (koledy, fašiangové, letné turíčne, jánske, dožinkové); **spievané pri práci v prírode** (žatevné, trávnicce, pastierske, kosecké); **tanečné; pri detských hrách; pri rôznych spoločenských príležitostiach**. Podľa tematiky textov boli zaraďované ako svetiské a duchovné piesne. Pri spôsobe interpretácie boli rozdelené na jednohlasné a viachlasné, a tiež kto ich spieval, na mužské a ženské. Uplatňovalo sa pri nich aj hudobno-vývinové hľadisko, tzv. piesňový štýl. Hudobné štýly sú aj regionálne zastúpené, napr. nižšie položené oblasti juhozápadného a juhu stredného Slovenska sa v piesňach vyskytovali prejavy „rolníckej kultúry“; výrazným zastúpením pastierskeho hudobného štýlu mali horské oblasti najmä stredného Slovenska

a pre východ nášho územia je charakteristická tanečnosť piesní.

Svadobné piesne sú funkciou, obsahom a spevnou realizáciou viazané so svadbou. Ide o svadobné zvyky a obradné úkony ako vítanie nevesty, snímanie venca, rozpletanie, čepčenie, sviečkový tanec, tanec so starejším, hosťami. Taktiež piesňami boli spestrené odobierky v kruhu rodiny, ale aj samotná cesta na sobáš spojená s prehradením cesty až po samotnú svadobnú zábavu, hry a tance. Za stolom svadobčania siahli po piesňach žartovného a posmešného obsahu ako napr. o starejšom, starejšej, družbovi. Nezabudlo sa ani na piesne k prípitku a o jedlách. V takúto udalosť odzneli aj svadobné balady o odchode nevesty do cudzieho sveta, príbehy biblického a mravoučného obsahu, s radami do manželstva.

Dožinkové piesne sú kalendárne obradové piesne, ktoré sa spievali iba na dožinky. Žnice a ženci ich spievali v rôznych situáciách oslavy ako pri nesení a odovzdávaní dožinkového venca gazdovi, ktorý si ich najal na žatvu, ale aj v rámci zábavy. Spievalo sa skupinovo na dvore, v humne alebo dome. V textoch prevláda oznamovanie ukončenia práce a vyžadovanie oldomáša. „Jak še dokončilo žnivo, už venec zme nešli špivajúci, dožinky, cigani hrali, na stoloch hoscina. Na dvore. Prinešli zme jedličku a na každom gonariku klasky – jarec osobno, oves osobno, i pantliky, na samym verchu veľka čutá bula z klaskoch. Baby ten venec davali Bornamisovi – hvareli zme, že zme dokončili našeho pana žniva a zme zašpivali v dzveroch. Bornamisa potom dali sam fľašku na stul a ľudze sebe nalivali. Un medzi nas nešednul, lem od dzveroch še pripatroval, abo chodzil pomedzi ľudzi. *Hrabajme, hrabajme, ozda pohrabane, dajce nam paľenky, ta še popi-*

Krivjanske bačove.
(Foto: z knihy Jána Lazoríka:
Naše tradičné bačovstvo)

jeme.“ (Helena Smetanová, rod. Kravcová z Putnova).¹ Po roku 1948 sa dožinkové piesne prestali používať po zániku veľkých súkromných gazdovstiev. Dedinské folklórne skupiny ich opäť začali spievať pri oslave dožiniek v jednotných roľníckych družstvách a vo svojich vystúpeniach.

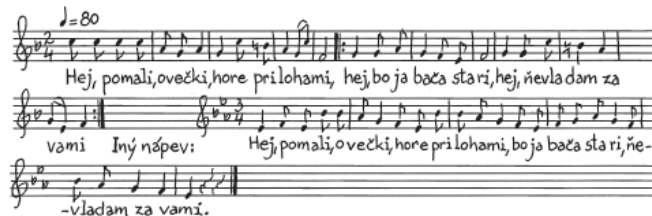
Pastierske (bačovské) piesne sú pracovné piesne v prírode pri pasení oviec. V piesňach sa opisuje bačovský život na salaši, ale aj bačovská márnivosť, lenivosť, neporiadok. Nájdeme v piesňach aj tému zbojstva, kde sa chlapi vydávajú na zboj, lapanie juhasov, kde ich život môže skončiť smrťou, ľubostné motívy juhasa k dievčine, ale aj o zlozvyku pijanstva, ktorý je opísaný aj žartovným spôsobom. Bačovské tanečné piesne sú spojené s druhom tanca, ktoré sa tan-

covali len pri tomto type piesní. V šarišskom regióne je to tanec olafska, zbijana, terkač, pokutovi, krivačka, bašistofska, stupana, na ofči zdich, tanec nad valaškami, či krucena. Doplňené boli aj zvukmi unikátnych hudobných nástrojov ako je stredoslovenský chujara a v oblasti hornej Torysy gajdica.

Tanečná ľudová pieseň je spojená s tancom, ktorá je typická pre regióny ako Šariš (rusínska polka, čerjana), Horehronie (čardáš, do vysoka, odziemky), Gemer (šuchon, drgon), Spiš (krúta), Zemplín (valčík, polky) a Podpoľanie (cifrovanie). Tieto piesne sa často používajú pri tradičných obradných slávnostiach ako sú svadby a fašiangy. Piesne vyjadrujú emocionalitu a kultúrne hodnoty spoločenstva.

Niektoré piesne patria k všeobecne rozšírenému, tzv. celonárodnému piesňovému repertoáru. Folklórne piesne sa od konca 19. storočia začali využívať aj pri organizovaných podujatiach ako sú folklórne slávnosti miest a obcí, mimo pôvodného prostredia, v ktorom vznikli a zvykli sa spievať.

♩ = 80

Hej, pomali, ovečki, hore pri lohami, hej, bo ja bača stari, hej, nievla dam za vami

Iný nápev: Hej, pomali, ovečki, hore pri lohami, bo ja bača stari, niev-
-vladam za vami.

Hej, pomali, ovečki...

Hej, padaj, diždzu, padaj, ale lem hurami,
bi našo ofčare doma nocovali!
Hej, padaj, diždzu, padaj, ale lem drob-
ňučki, bi našo ofčare zehnali na lučki!
Na krivjanskich huroch štiri studňe stoja,
krivjanske ofčare v nich ovečki poja.

(Text piesne a notový zápis z knihy Jána Lazoríka: *Naše tradičné bačovstvo*) ■

¹ Etnografické zápisníky Jána Lazoríka: Životné osudy v rozprávaniach (zo zbierok Lubovnianskeho múzea). Lubovnianske múzeum – hrad v Starej Lubovni. 2022. str. 136.
Lazorík, J.: Naše tradičné bačovstvo. Košice: MVO Ľudia a voda, 1997.
<https://www.ludovakultura.sk/polozka-encyklopedie/ludova-piesnen/>

James BEDNAR, námorník 1. stupňa (8215344)

Začiatkom tohto roka som v rozhlas-e zachytil informáciu o odhalení pamätníka seržantovi Michaelovi Strankovi, príslušníkovi námornej pechoty USA. Michael Strank, alias Michal Strank sa narodil v obci Jarabina, v okrese Stará Ľubovňa a spolu s rodičmi sa vysťahovali do USA. Seržant Strank je známy hrdina z fotografie vojnového fotografa Josepha J. Rosenthala, ktorý ho vyfotografoval v roku 1945 spolu s ďalšími spolubojovníkmi pri vztyčovaní americkej vlajky na hore SURIBACHI na tichomorskom ostrove IWO JIMA. Seržant Strank o niekoľko dní padol v boji na ostrove IWO JIMA. Rodákov, či potomkov vysťahovalcov z bývalého Československa, alebo z Rakúsko-Uhorska, ktorí bojovali a padli počas II. svetovej vojny bolo veľa, avšak buď sa o nich nevie, alebo sa už na nich zabudlo.

Ing. Vladimír Kuchár

Pred dvomi rokmi som vyhľadával podklady pre zostavenie rodokmeňa rodiny Frankových z našej obce. Pri hľadaní historických záznamov som našiel záznam o chlapcovi menom James Bednar, ktorý bol vnukom Andreja Franka (1869-1942) a Anny Tarasovičovej (1873-1958).

Dcéra Andreja a Anny Frankových, Anna (1897-1946), v čase, keď mala 23 rokov, vycestovala do USA, do Bridgeportu

Náhrobný kameň starých rodičov Jamesa Bednara v Krivanoch na starom cintoríne.

v štáte Connecticut, kde žila jej teta, sestra jej otca. V Bridgeporte spoznala vdovca Mike Bednara (1880-1960), za ktorého sa v roku 1922 vydala. Mike, pôvodne Michal resp. Mihál Bednár, pochádzal z Ľubotína a do USA odišiel v roku 1905. Mike pracoval ako baník (ako mnoho ďalších vysťahovalcov) v baniach v štáte Pennsylvánia, na východnom pobreží USA.

James Bednar, prvý spoločný syn Anny a Mikea sa narodil 8. decembra 1923 vo Washingtone v štáte Pennsylvánia, USA. Jimmy, tak ho volali doma, po skončení strednej školy začal pracovať v banskej spoločnosti HILLMAN COAL Co. v Pennsylvánii. Keď mal Jimmy 18 rokov, vstúpili Spojené štáty do II. svetovej vojny, bezprostredne po napadnutí PEARL HARBOR-u na Havaii japonským námorným letectvom v decembri 1941. 30. júna 1942 bol James Bednar regrutovaný do námorníctva USA.

REGISTRATION CARD—(Must learn on or after January 1, 1922 and on or before June 30, 1924)

FEDERAL NUMBER 1. NAME (Given) James CRUISE NUMBER 22,000

N. 427 Bednar

2. PLACE OF BIRTH (in U.S.A.) 115 Idaho St., Washington, D.C.

3. MARITAL STATUS Single

4. TRADE, OCCUPATION, SERVICE, ETC. (If in U.S. Army, Navy, or Air Force, give branch and grade) None 18 Date of Birth Dec. 9, 1923 Place of Birth Washington

5. PLACE OF RESIDENCE GIVEN ON THIS CARD WILL DETERMINE LOCAL BOARD (REGISTRATION) DISTRICT 1 OF REGISTRATION CERTIFICATE WILL BE DISTRICTAL

6. SIGNATURE (Write name in plain letters) James Bednar

7. NAME OF COMMANDER (If in U.S. Army, Navy, or Air Force, give branch and grade) None

8. NAME OF COMMANDER (If in U.S. Army, Navy, or Air Force, give branch and grade) None

9. NAME OF COMMANDER (If in U.S. Army, Navy, or Air Force, give branch and grade) None

10. NAME OF COMMANDER (If in U.S. Army, Navy, or Air Force, give branch and grade) None

11. NAME OF COMMANDER (If in U.S. Army, Navy, or Air Force, give branch and grade) None

12. NAME OF COMMANDER (If in U.S. Army, Navy, or Air Force, give branch and grade) None

13. NAME OF COMMANDER (If in U.S. Army, Navy, or Air Force, give branch and grade) None

14. NAME OF COMMANDER (If in U.S. Army, Navy, or Air Force, give branch and grade) None

15. NAME OF COMMANDER (If in U.S. Army, Navy, or Air Force, give branch and grade) None

16. NAME OF COMMANDER (If in U.S. Army, Navy, or Air Force, give branch and grade) None

17. NAME OF COMMANDER (If in U.S. Army, Navy, or Air Force, give branch and grade) None

18. NAME OF COMMANDER (If in U.S. Army, Navy, or Air Force, give branch and grade) None

19. NAME OF COMMANDER (If in U.S. Army, Navy, or Air Force, give branch and grade) None

20. NAME OF COMMANDER (If in U.S. Army, Navy, or Air Force, give branch and grade) None

Registračný list o vstupe Jamesa Bednára do námorníctva USA. Zdroj: www.ancestry.com

Základný vojenský výcvik absolvoval vo výcvikovom centre v štáte New York (U.S. NAVAL TRAINING STATION, SAMPSON, N.Y.). Po základnom výcviku, námorník 2. stupňa (S2C) Bednar, osobné číslo 8215344, nastúpil k svojej bojovej jednotke námorníctva USA, dislokovanej v rámci Pacifickej flotily v Pearl Harbor. Tam absolvoval základný tréning a výcvik na obsluhu palubných zbraní. 3. mar-

James Bednar (1923-1944) na snímke k článku v Washington Reporter z 4.1.1944. Zdroj: www.genealogybank.com

ca 1944 námorník Bednar nastúpil na svoju bojovú loď - torpédoborec DE-403 (DESTROYER ESCORT), USS RICHARD M. ROWELL, na pozíciu strelec palubných zbraní a bol povýšený do hodnosti námorník 1. stupňa (S1C). Počas svojej kariéry vo vojnovom námorníctve Spojených štátov sa aktívne zúčastnil v námorných operáciách v Pacifiku- bitka o MOROTAI, bitka v LAYETE GULF a SAMAR vo Filipínskom mori.

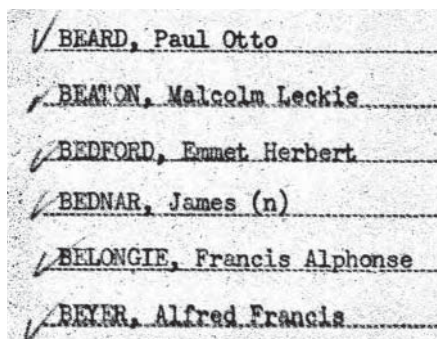
Torpédoborec Richard M. Rowell bol určený ako sprievodné bojové plavidlo lietadlových lodí a konvojov. Bol vybavený radarom, protiletadlovými, protiponorkovými a proti lodnými zbraňami. Jeho dĺžka bola 93 metrov, maximálna rýchlosť plavby 44 km/h (24 uzlov) a operačný rádius bol 11000 km. Posádku tvorilo 215 námorníkov. Na vodu bol spustený 18. augusta 1943 a po skúškach bol na-

sadený do bojovej služby 9. marca 1944. Zo služby vo vojnovom námorníctve USA bol vyradený 2. júla 1946.

V októbri 1944 sa bojová loď DE-403 zúčastnila bojov o Filipíny v rámci bojového zoskupenia Pacifickej flotily pod kódom „TAFFY 1“ a ich úlohou bolo bojová podpora zoskupenia „TAFFY 3“. Táto operácia je známa pod označením Bitka o Samar v zálive Leyet (LEYET GULF), kde boje vo Filipínskom mori proti Japon-

◀ Torpédoborec DE-403 (USS Richard M. Rowell). Bojová loď, na ktorej slúžil James Bednar.

Zdroj: www.wikipedia.org, koloroval V. Kuchár

Jedna z mnohých webových stránok, kde je možné nájsť údaje o námorníkoch USA, ktorí bojovali vo všetkých vojnách a je tam možné nájsť aj „SERVIS PLAQUE“ námorníka Jamesa Bednara. Zdroj: www.togetherweserved.com

com prebiehali. Zoskupenie „TAFY 1“ sa nachádzalo južne od Filipín, asi 210 km južne od zoskupenia „TAFY 3“, na ktorých bol vedený hlavný útok Japoncov. 25. októbra 1944 bol námorník James Bednar vo svojom bojovom postavení pri obsluhu palubných zbraní, keď na ich zoskupenie zaútočilo 6 lietadiel kamikadze zo základne DAVAO na Filipínach. Pri útoku bola jedna sprievodná loď potopená a na torpédoborci DE-403 boli zabíjajúci traja námorníci. Jedným z nich bol aj James Bednar, na ktorého post bol vedený útok jedným z japonských lietadiel. Podľa záznamov vojenského námorníctva James Bednar zomrel hneď a ostatní dvaja námorníci na následky zranení v ten istý deň.

James Bednar bol pochovaný 26. októbra 1944, podľa námorných tradícií, so všetkými vojenskými poctami do mora. Záznam o jeho úmrtí v bojoch o Filipíny je aj na národnom vojenskom cintoríne padlých vojakov USA v hlavnom meste Filipín v Manile. Za svoju krátku námornú kariéru, sa skoro 21 ročný Jimmy plavil

morami a oceánmi, videl veľký kus sveta, zúčastnil sa najväčšej námornej bitky v histórii námorných bitiek, čo do počtu nasadených lodí a personálu. Po smrti jeho mamy Anny Bednar (Frankovej) v januári 1946, nechali Jamesovi súrodenci vytesať jeho meno na jej náhrobný kameň na cintoríne „IMMACULATE CONCEPTION CEMETERY“ vo Washingtone v štáte Pennsylvánia.

Náhrobný kameň Anny Bednar (Frankovej), kde je nápis o smrti jej syna Jamesa. Údaj o narodení Anny je chybný a podľa oficiálnych záznamov James padol v boji 25.10. 1944. Zdroj: www.billiongraves.com

2. septembra uplynulo presne 80 rokov od skončenia II. svetovej vojny (vo svete) podpísaním kapitulácia Japonska, doposiaľ najväčšieho vojnového diania vo svete, v ktorom zomierali starí aj mladí. James Bednar či Michal Strank, ale aj mnoho ďalších, bezmenných s väzbami na Slovensko padlo v bojoch v tomto vojnovom konflikte v Európe, v Ázii, v Atlantiku či v Pacifiku. Mnohí z nich dodnes nemajú svoje hroby ani pamätné tabule, kde by sa ich príbuzní alebo aj bežní ľudia mohli pristaviť a prečítať si ich meno a spomenúť si na to čo sa vo svete udialo a začo položili svoje mladé životy. ■

Výhľadové body Levočských vrchov

Levočské vrchy sú rozľahlým pohorím ohraničeným na severe Starou Ľubovňou, na západe Kežmarkom, na juhu Levočou a na východe našou dolinou (od Nižného Slavkova po Bajerovce). Západný okraj Levočských vrchov ponúka viacero výhľadových bodov, na ktorých si možno posediť, oddýchnuť a pokochať sa výhľadmi. Predstavím vám tri takéto miesta, ktoré možno navštíviť naraz v rámci jednej túry alebo jednotlivo.

RNDr. Štefan Klembara

Prvým bodom sú **Brezovské skaly**. Výstup na ne sa začína v Brezovici od Úpravne vody. Ide sa po prašnej ceste prechádzajúcej lúkami, ktorou sa dostanete k lavičke pod lesom. Cez les vedie zelená značka a náročnosť sa zvyšuje. Nechýba pomerne prudké stúpanie a skalnatý terén, v ktorom si miestami treba pomáhať rukami. Ak to zvládnete, prídete na Brezovské skaly – miesto na skale označené nápisom „Čierna hora“, nachádzajúce sa vo výške 880 m s lavičkou, retro bicyklom a výhľadom na Brezovicu. Cesta by mala trvať do 2 hodín.

Ak sa rozhodnete pokračovať ďalej, držte sa zelenej značky. Skalnatý terén sa postupne vytráca, nahrádza ho lesná cesta. Na tejto ceste netreba minúť odbočku doprava na **Ščob**. Po odbočení sa

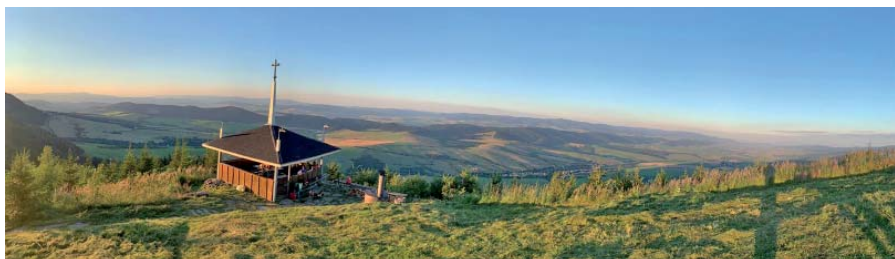

Bicykel na Brezovských skalách
(mapy.com - Brezovské skaly)

klesá pomerne hustým lesom, až prídete na Ščob, ktorý sa nachádza vo výške 956 m. Cesta by mala trvať do 45 minút. Nachádza sa tam prístrešok, miesto na opekanie, nerezový kríž, lavičky. Pri kríži väčšinou veje slovenská vlajka. Výhľady sú bohatšie než z Brezovských skál. V septembri na sviatok Povýšenia svätého kríža sa na Ščobe koná svätá omša.

Kríž na vrchole Ščob (<https://www.regionsaris.sk/prirodne-krasy/scob-kriz-na-scobe/>)

Rozhľadňa nad Krásnou Lúkou
 (<https://www.facebook.com/p/Rozh%C4%BEd%C5%88a-na-%C4%8Carnej-hure-100064170424612/>)

Ak sa rozhodnete pokračovať ďalej, držte sa žltej značky. Značný variant je náročnejší – po žlto-modrej značke do sedla Priehyba. Môžete však využiť jednoduchší variant a ísť po neznačených zväžniciach, ktoré kopírujú smer značenia, no sú nižšie položené a schodnejšie. Doteraz spomenuté body sa nachádzajú v masíve Čiernej hory. Keď prejdete sedlom Priehyba, dostanete sa do masívu susednej (o 90 m vyššej) Čiernej kopy. Za sedlom priehyba sa držte modrej a následne červenej značky, až prídete k **Rozhľadni nad Krásnou Lúkou** nachádzajúcou sa vo výške 1 038 m.

Ide o miesto s výnimočnými výhľadmi, ktoré vyrážajú dych. Okrem samotnej rozhľadne sa tu nachádza mostík s ďalekohľadom, križ, socha Panny Márie Medžugorskej, lavičky a piecka. Ak budete pokračovať po modrej značke tak kúsok od rozhľadne prídete k skale, na ktorej je vztýčená slovenská vlajka a ďalej za ňou sú zvyšky zákopov z druhej svetovej vojny. Cesta zo Ščobu na rozhľadňu by mala trvať približne hodinu a pol. Z rozhľadne možno zostúpiť po modrej značke do Krásnej lúky. Značka vedie lesnými serpentínami, z lesa vychádza okolo studničky a prechádza rozľahlými lúkami až do dediny.

Ak sa rozhodnete absolvovať celú trasu a ukončiť ju v Krásnej Lúke pri kostole, malo by vám to trvať približne päť hodín a mali by ste prejsť 11,6 km. Samozrejme každý z týchto výhľadových bodov možno navštíviť aj samostatne. Cesta na Brezovské skaly vedie z Brezovice a je popísaná vyššie. Cesta na Ščob z Polomy vedie po žltej značke najprv cez lúky, potom lesnými serpentínami, trvá približne hodinu a pol. Cesta na rozhľadňu z Krásnej Lúky vedie po modrej značke a trvá približne dve hodiny. Šťastnú cestu! ■

Postoj chvíľa!

Nič mi nepatrí, nie som vlastníkom,
 malý červík, len tvojím dlžníkom.
 Ani kúsok zeme, či môj hrad
 stačí záblesk, a či stotina a obráti sa žitia hodina.
 Čas je ten najvzácnejší dar!
 Ten s tebou, keď rozjasňuješ moju tvár
 a všetky smútky skladám na oltár
 pri tebe vstávam z mojich vlastných már.
 Ani človek, ten mi nepatrí!
 Hoc túžba vo mne je.
 nedokážem, neviem pohnúť kopcami,
 TY si kráľom všetkej nádeje.

Nechcem veľký majetok, ktorý prehýrim,
 ani piedestál!
 Mám tušenie, že všetko je len o chvíli,
 ju treba strhnúť za rukáv
 a prežiť ju ako vzácny dar!

Co ňe spot šerca, ta ňe ku šercu

Dzede Lazorik vše hvareli:

„Našo pretkove život ňeprešpivali, nepretancovali, ale přežili.“

Naša folklórna skupina vyše 50 rokov odzrkadľuje život našich predkov, ich zvyky, piesne, tance. Bez lásky a úcty k týmto tradíciám by to naozaj nešlo. Vďaka tomu, že tradície nosíme v srdci sa každý rok zapájame do života našej obce.

Čo nám priniesol ďalší rok?

Mgr. Silvia Radačovská

Začiatkom roka 2025 sme vďaka Fondu na podporu umenia vydali epublikáciu KRIVIAŇSKY KROJ a všetky jeho podoby, na ktorú sa v dohľadnom čase môžete tešiť na stránke našej obce. Naším prioritným cieľom je však vydať ju v tlačenej podobe.

V posledných rokoch sa snažíme pracovať s našimi najmenšími. Na jar sme spolu s deťmi nacvičili scénu Chodzeňe po Blažejovaňu a zúčastnili sme sa súťaže *Eniki Beniki*, na ktorej sme v Sabinove 15.3.2025 získali bronzové pásmo. Nechýbali sme na vystúpeniach k rôznym sviatkom ako sú Úcta k starším, Deň matiek, Fašiangy, Stavanie májov, Vianočná besiedka. Veľmi významným podujatím, na ktorom sme nesmeli chýbať, bolo 11.5.2025 uvádzanie knihy *Krivany do života*. Ak ju ešte náhodou doma nemáte, vrelo odporúčam. Keď tam nenájdete seba, určite tam budú vaši príbuzní a veľa krásnych fotografií a faktov zo života našej obce. 21.6.2025 sme vystúpili na 51. ročníku *Špišských folklórnych slávnosti v Hrabušiciach* v krásnom

prostredí Slovenského raja. Naši najmenší sa opäť predviedli na 10. ročníku *Detského festivalu „Deti deťom“*, ktorý sa konal dňa 22.6.2025 v krásnom prostredí nášho amfiteátra. Je to veľmi pekný pohľad, v ktorom sa odzrkadľuje naša budúcnosť. A to, že deti majú rady folklór sa potvrdilo aj na prvom letnom tábore pod názvom *Hornotoryské folklórne dielne*, ktorého sa zúčastnilo 40 detí a 7 profesionálnych lektorov v krásnom areáli Lúčka – Potoky. Tábor bol určený pre deti od 9 do 16 rokov a bol zameraný na folklór z oblasti hornej Torysy. Na záver si deti pripravili 40 minútový program pre rodičov. Tento projekt bol zrealizovaný aj vďaka Fondu na podporu umenia. Už teraz sa tešíme na ďalší ročník!

Keďže sme už dlhšie neboli v televízii, dočkali sme sa. V areáli amfiteátra sme 25.7.2025 natáčali pre televíziu STVR program do relácie *Zvuky domova*. Ide o novú hudobno-zábavnú cestovateľskú šou po stopách slovenského folklóru s moderátormi hercom Jakubom Jablonským a spevákom Bystríkom Červeným. Prvá epizóda sa odvysielala 7. septembra. Na tú našu si ešte chvíľku počkajte.

A kam nás ešte pozvali? V júli sme sa zúčastnili Kultúrneho leta v Ľubotíne a začiatkom augusta na Gajdici v Lúčke. Záver leta patrilo už tradične nášmu *Hornotoryskému folklórnemu festivalu Jána Lazorika*, na ktorom sa za výborného počasia stretli takí speváci, hudobné skupiny a folkloristi ako Ján Ambróz, Stano Baláž, Muzika Milana Rendoša, Verbung a mnohé iné folklórne skupiny, ktoré sa postarali o výbornú atmosféru za čo im ďakujeme. Čo dodať? Dedičstvo otcov zachovaj nám, Pane! ■

Futbal v Krivanoch - Aktuálna situácia v klube

Od roku 2023 je predsedom futbalového klubu v Krivanoch Jozef Ištvan, post podpredsedu a vedúceho mužstva zastupuje Martin Grega.

Ing. Martin Grega

ZHRNUTIE SEZÓNY 2024/2025

V predchádzajúcej sezóne obec reprezentovali mladší žiaci v kategórii U13 a seniorské A-mužstvo.

Mladí futbalisti obsadili v 4. lige OBFZ v celkovom umiestnení 18. miesto z celkového počtu 22 družstiev.

Seniorské mužstvo odštartovalo jesennú časť 9. ligy OBFZ Prešov na úvod prehrou s Tulčíkom a Žehňou, no v ďalších zápasoch dosahovalo veľmi dobré výsledky. Ak by zvládlo domáci zápas s Medzanmi, dostali by sa do čela tabuľky. Nakoniec

sa ale z troch bodov tešili po výbornom zápase hostia. Od tohto zápasu mužstvo sužovali veľké absencie hráčov z dôvodu zranení, pracovných povinností a osobných dôvodov. To všetko sa prenieslo aj do jarnej časti, nedostatok hráčov spôsobovalo veľké ťažkosti vyskladať základnú jedenástku hráčov. Pripomínam, že väčšiu časť hráčov kádra predstavujú hráči z okolitých obcí, za čo im patrí veľká vďaka.

Mužstvu sa opäť nepodarilo postúpiť do 8. ligy, čo bolo sklamaním aj pre fanúšikov. Po sezóne sa s klubom rozlúčili viacerí hráči - klub zmenili Marek Saxa, Dominik Konečný (obaja ASŽ Torysa), Peter Klembara (TJ Družstevník Mníchova Lehota), iní ukončili futbalové kariéry - Ján Kiktavý, Michal Lazorík, Rudolf Knut, Martin Nemeč, Šimon Šimko, Damián Porada.

Po sezóne nasledovali ťažké úvahy a rozhodnutia, ako ďalej s existenciou klubu v obci, nakoľko situácia s hráčmi bola kritická. Vedenie sa nemohlo

Fotografia z posledného zápasu sezóny 2024/2025 s Ruskou Novou Vsou.

spoliehať na doplnenie kádra mladými domácimi hráčmi, keďže ich v Krivianoch niet. Jedinou možnosťou bolo nájsť a presvedčiť ďalších cudzích hráčov, plus udržať súčasných domácich a presvedčiť ich k pokračovaniu v klube. Nakoniec sme sa v zastúpení Vlada Bodnára, Michala Bodnára a Jozefa Ištvana rozhodli pokračovať aj v sezóne 2025/2026. Podarilo sa nám do klubu

priviesť Martina Fedora (OFK Prebojník Hozelec), Lukáša Gurku (FK Rožkovany), Martina Osifa (ASŽ Torysa), Marka Đuricu (FK TJ Sokol Brezovica), Františka a Pavla Červeňáka (FK Rožkovany), Emanuela Kandráča (FK Javorina Krásna Lúka) a Štefana Stolaríka.

Žiacke družstvo bude pokračovať v novom ročníku 4. ligy - mladší žiaci (U13), káder tvoria rómski občania z Krivian. ■

Vyhodnotenie pretekárskej sezóny 2025

Holubári majú za sebou náročnú sezónu starých poštových holubov

Milan Ištvan

Koniec apríla a začiatkom mája bolo chladné počasie, o to náročnejšie to mali holuby na nácvikoch. Odleteli sme 15 pretekov a dva preteky mimo súťaž. Najkratší pretek bol Čadca – 160 km a najdlhší Wols Bruk – 790 km vzdušná čiara, ktorého sa zúčastnili chovatelia z celého východného Slovenska. Preteku sa zúčastnilo 172 chovateľov a 1 220 holubov, z nás v oblasti Sabinov tento pretek vyhral Sudimák Pavol z Brezovice. Celkovým majstrom oblastného združenia za rok 2025 (súčet všetkých bodov z pretekov) sa stal Šulík Rudolf so synom Tomášom zo Starej Ľubovne. Druhé a tretie miesto v oblasti chovatelia z Brezovice Vrabel' Anton so synom Michalom a Jacko Jozef, majstrom klubu v Lipanoch sa stal Ištvan Milan so synom Milošom, druhý bol Halčíšák Vladimír z Kamenice a tretí Mišenko Jozef z Rožkovian. Druhé družstvo z Krivian Ščislák Václav a syn Jozef sa v zime rozhodli ukončiť svoju

chovateľskú a športovú činnosť, vplynulo to zo zhoršujúceho zdravotného stavu staršieho z nich.

V tomto období už prebiehajú preteky mladých holubov ročníka 2025. Pred pretekmi mladých holubov prebehlo v oblastnom združení Sabinov referendum, kde sa rozhodlo po troch neúspešných rokoch pretekania z Česka, že sa bude pretekať z Poľska. Hlavnou príčinou strat holubov je veľký výskyt dravcov na Slovensku, kde sú pre ne vytvorené výborné podmienky na úkor nás holubárov. Z Poľska nám teraz chodia holuby poza Tatry, cez Ždiar, Maguru, cez Poľsko letia holuby po rovine a hlavne nie je toľko jastrabov a sokolov. Majú to holuby ľahšie.

V médiách sa objavujú správy, aký holub je pre ľudí škodlivý, roznaša choroby atď. My chovatelia holubov sme už z toho zhrzení, hádzu nás do jedného vreca s mestskými holubmi. Neznalosť obyvateľstva a hlavne neustále borcovanie zo strany našich ochranárov, ktorí za to dostávajú dotácie priamo z EÚ, vedie k zániku poštového holubárstva na Slovensku. Vypúšťajú dovezených sokolov do veľkých miest, kde sú premnožené mestské holuby. Lenže veľaokrát vidíme na zverejnených fotografiách ako sokol trhá

*Jeden z každodenných preletov holubov pána
Ištvana ponad domy susedov.*

Foto: K. Ščisláková

v pazúroch poštového holuba, on takého mestského holuba nechce! Tadiaľ cesta nevedie, čo to prinieslo? Vo voľnej prírode úbytok spevavcov, bažantov, prepelíc, zajacov a užitočného vtáctva a my chovatelia poštových holubov na to doplácame najviac.

Ešte objasním pre neznalcov, aký rozdiel je medzi poštovým holubom a mestským. Mestský holub sa krmi odpadkami v meste, prenáša choroby, špiní svojim trusom mestské budovy a pamiatky, kde poštový holub je vyšľachtený holub, aby zvládal veľké vzdialenosti v čo najkratšom čase. Každý má svoj rodokmeň, krúžok s číslom a čip na preteky.

Každý chovateľ dbá na zdravotný stav a hygienu holubov. Pred sezónou sú holuby odčervené, preočkované, preliečené na rôzne choroby ako sú trichomoniáda, adenovírus, rotavírus, salmonela atď. Každý chovateľ predloží zoznam holubov pred pretekmi a predloží potvrdenie od veterinára, že holuby boli vakcinované a zdravé. Bez toho nemôže holuby nasadzovať na preteky.

Je to veľmi náročný konček, náročný na voľný čas, na peniaze. A to mladých začínajúcich chovateľov nepriláka. Členská základňa ubúda, starí odchádzajú a mládež má iné záujmy. Keď by sa našiel nejaký záujemca o náš krásny koniček, veľmi rád mu pomôžem holubmi a radami.

S pozdravom LETU ZDAR! ■

Jana Saxová

Stačilo málo

Sta anjel by zletel vedľa mňa,
tá nesmierne tvár pokojná.

V srdci prajná žiara svieti,
váži si čisté, jednoduché veci.

Tak vznešený prameň vzácnosti,
studnica prirodzenej múdrosti.

Mať pocit plnej radosti,
v tých očiach vidieť skrytosti.

V povelí citiť krásne spomienky,
s vďačnosťou prijímať jej myšlienky.

Dlhé roky skutkov a činov,
dnešné zmätky, nie sú jej vinou.

Úctu zasľúžia si jej šedé vlasy,
prežili smutné aj vzácne časy.

Mať potrebu chrániť a obklopovať
a každodenným úsmevom obdarovať...

Z KUCHYNE STARÝCH MÁM

MAČANKA PODĽA IRENKI GERNÁTOVEJ

Príprava: 20 minút

Treba nam na 1 liter mačanki: pul litra 33 % šmetanki, 2,5 deci mlieka, 2,5 deci kvašného mlieka, 3 veľke lišky hlatkej muki, 10 deka slaňini.

Postup: Slaňinu narežeme na cenke rezanki, kus ju opražic, pridac 1 veľku lišku hlatkej muki na bľadoružovu zaprašku. Zalejeme zos zmišanu šmetanku zo žimnim mliekom, pridame rovnu malu ližečku soli. Keď zovre, pridame dva lišky muki a z motefku rozmucic. Povaric 2-3 minuti a mačanka hotova.

Ľem načerpac a jisc!

Surovini na mačanku

Mišaňe mačanki z motefku

Irenka Gernátová z hotovu mačanku

MAČANKA NA SLADKOM MLEIEKU PODĽA MARKA PJATÁKA

Príprava: 40 minút

Ingrediencie: 200 g slaniny, 1 PL bravčovej masti, 2 PL hladkej múky, 1 l plnotučného mlieka, soľ, chlieb

Postup: Bravčovú masť „šmalec“ rozpustíme na miernom ohni. Pridáme na malé kúsky nakrájanú domácu slaninku, ktorú popražíme do hnedasta. Keď je slaninka dostatočne roztopená za stáleho miešania pridáme hladkú múku. Hnedú zápražku zalejeme mliekom a postupne miešame až kým hustnúcu kašu neprivedieme do varu. Miešanie je veľmi dôležité, aby sa nevytvorili hrudky. V prípade potreby počas miešania dochutíme soľou. Naša mačanka nám najviac chutí s čerstvým čiernym chlebom nakrájaným na kocky.

Nech vám šmakuje!

Marko Pjaták pri varení mačanky

Voňavá a chutná domáca mačanka

Príprava mačanky

Pripovitka

PRETPOVEDZ POČASJA

Mgr. Katarína Ščisláková

Otec prišol do sina pošedzec. Bulo krásne poobedze, slunko švicilo a bulo ceplo. Sin oca vonka na dvorku usadzil na lavečku, ponuknul ho z vodu a kolačom, co nevesta napekla. Za ten čas se rospravjali o šickim možnim, kukaľi na dzeci jak se bavja, smeju, ľitaju po zahradze.

Z ničeho nič, se zrazu dzedo postavi a idze pomali škintajuci z bakuľu ku branke, že idze het. Sin kuka na oca, gdze se tag otec zrazu ponahľa. „Ocu, gdze idzece? Šak sce ľem ňedavno prišli,“ pita se prevkapeňe sin. „Už idzem, bo už je nad ľeluchovom!“ povi dzedo na višvetľeňe a ukaže z bakuľu na ňebo. Sin ňechapavo popatre hore na ňebo. Ňebo krásnučke

modre, aňi mračika, skoro bez vitrika, ftački špivaju, fčolki ľitaju. „Ocu!“ zakričí za ňim. „Šag ešci ostaňce!“ hvari mu. „Lamu me kolena. Idzem, abi som scihol dojsc...“ povi dzedo, kivňe z ruku a to uš krača dolu valalom. Sin kuka od branki jag je otec ďaleko, zaš popatre na ňebo a sam pre sebe pokruci z hlavu nad ocovim chovaňim. Vraci se ku žeňe a dzecom na dvur.

Do hodziny prišla taka burka i s krupami, že se ľedva scihľi ľudze pokric. Diždž i ľadovo krupi cingali po strechoch, obľakoch a po šickim možnim, co ňebulo skrito. Dachtore ľudze pri hromňičke se modľili, abi im strechi ňepredžuravilo, oblaki ňepovibijalo a urodu na polu ňepovalalo.

A tak sebe sin, uš skriti f čiži a kukajuc z oblaka na to Bože dopušćeňe, spomeňe na oca. „Sluchaj stare kolena, somaru!“ zahundre sebe sin a idze od oblaka het. ■

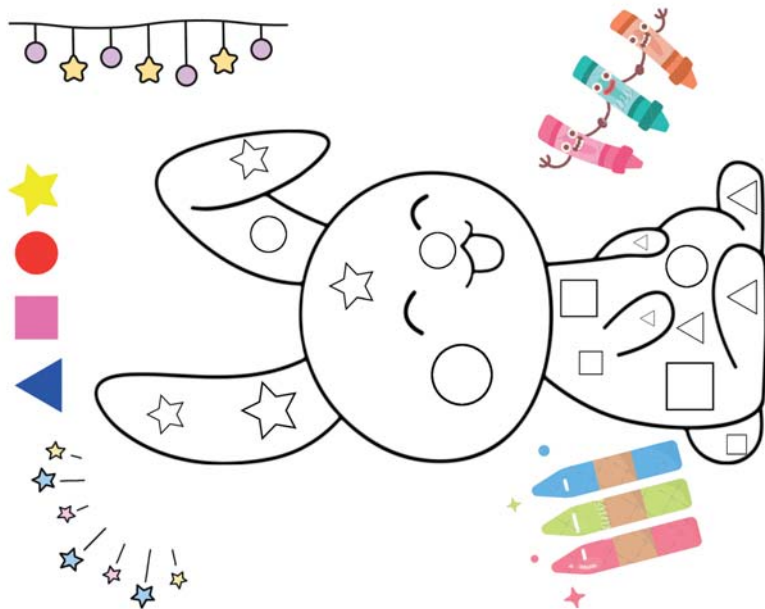

Pohľad na Krivany z lokality „Na straňi – Čižmarovo a Vincanino“ v letňých mesiachoch.

Foto: K. Ščisláková

Omálovánka

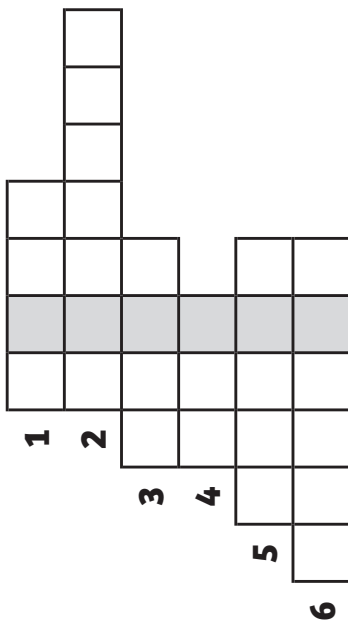
Vymaluj zajačikovi tvary podľa predlohy.

DETSKÁ RUBRIKA | autorka Mgr. Ľubica Smetanková

Tajnička

Kto má uši a nepočuje?

INZERCIA

Ludová hudba **Beťarky** je jediná energická dievčenská cimbalová kapela, ktorá spája vášeň pre slovenský folklór s jedinečnou hudobnou atmosférou. Sme sedem dievčat, ktoré milujú tradičnú hudbu a prinášajú ju na pódia, do srdc ľudí i do spoločných chvíľ plných radosti a spevu.

Naše vystúpenia sú plné života – od jemných melódií cimbalu až po temperamentné piesne, ktoré roztancujú každého. náš repertoár obsahuje tradičné ľudové, ale aj autorské piesne.

V máji sme uviedli do života naše prvé debutové CD „**Beťar**

Ludová hudba **BEŤARKY**

sme dzivečki“, ktoré ponúka ochutnávky piesní s pôvodným aj autorským prístupom. Na našich koncertoch sa vždy snažíme priniesť neopakovateľný hudobný zážitok.

Beťarky sú nielen o hudbe, ale aj o priateľstve a láske k tradíciám. Sme hrdé na to, že môžeme byť súčasťou slovenskej folklórnej scény.

KONTAKTNÉ INFORMÁCIE

Tel. číslo: 0917 285 925

Email:

ludovahudbabetarky@gmail.com

Instagram: [lh_betarky](#)

Facebook: [LH Beťarky](#)

ĎAKUJEME Vám za 2 %

ZRPŠ Krivany, o.z.

Milí naši priaznivci, je to pre nás česť a zároveň záväzok, že ste sa rozhodli aj v roku 2024 podporiť práve občianske združenie ZRPŠ Krivany darovaním 2 - 3 % z Vašich daní z príjmov nadobudnutých v roku 2023. Celkovo sme získali podporu vo výške **1193,71 €**. Týmto srdečne ďakujeme všetkým darcom, ktorí súhlasili s menovaním, ako aj tým, ktorí si želali ostať v anonymite.

Mgr. Marcel Černický, Krivany
Mgr. Katarína Molčanová, Olejníkov
Mgr. Mária Kromková, Krivany
Mgr. Jozefína Prevužňáková, Sabinov
Gabriela Šulíková, Krivany
Ivana Michálek, Krivany

Možno aj vďaka Vám sme mohli finančne podporiť našich školákov. Uhradili

sme nákup kníh (100 €), ktoré boli odmenami pre šikovných žiakov na konci školského roka. Ten oslávili predškoláci a deviataci opäť tradičnými obvoznými tortami, ktoré si zo surovín zabezpečení našim združením sami pripravili. Zároveň sme prispeli na dopravu detí v rámci tábora (100 €), ktorý v Krivanych organizovalo Hnutie detských kresťanských spoločenstiev pod vedením Mgr. Silvie Radačovskej.

Okrem podpory aktivít pre deti sme prispeli do zbierok organizovaných Farnosťou Krivany, ktorá aj v súčasnosti potrebuje zdroje na opravu fary (100 €). Zabezpečili sme tiež 60-eurový potravinový balíček pre rodiny Saxovú a Rybovičovú, ktorých rodinný dom zachvátil pred Veľkou nocou požiar.

Veľmi si vážime Vašu podporu!

Ak neviete ako darovať 2 % z dane z príjmov – kedykoľvek nás oslovte, radi Vám pomôžeme!

KONTAKTUJTE NÁS:

ZRPŠ Krivany, o.z.

Sídlo: 082 71 Krivany 1

IČO: 52825931

číslo registrácie: VVS/1-900/90-57983

e-mail: zrps.krivany.oz@gmail.com

www.zskrivany.sk/a/zrps-krivany-oz

Občianske združenie ZRPŠ Krivany

Redakčná rada Krivianskeho občasnika rada privíta vaše návrhy, nápady, pripomienky a námety na adrese: **kriviansky.obcasnik@gmail.com** alebo ich jednoducho napíšte na papier a vhodte **do poštovej schránky ZRPŠ Krivany, o.z.** umiestnenej na budove COOP Jednoty v centre obce.

KRIVIAŇSKÝ OBČASNÍK

Redakčná rada Krivianskeho občasnika: Mgr. Jana Kožárová, PhD., univer. docent (šéfredaktorka) ■ Ing. Ľudmila Karabašová, PhD. ■ Mgr. Katarína Sčisláková ■ Mgr. Viera Jurová ■ **Grafická úprava:** Mgr. Róbert Vico